

Pólus Klaszter Kézikönyv

Pólus Klaszter Kézikönyv

Budapest, 2008. május
Verzió 1.1

Tartalomjegyzék

Előszó	6
Bevezetés	7
I. A Pólus Program célja és koncepciója	8
II. A Pólus Program pillérei és konstrukcióinak bemutatása	11
II.1. Horizontális gazdaságfejlesztési pillér	11
II.2. Vállalkozásfejlesztési pillér	12
II.2.1 A vállalkozásfejlesztési pillér tartalma	12
II.2.2. Akkreditáció	12
III. Az intézményrendszer bemutatása	16
IV. Klaszterszervezési módszertan	18
IV.1. Alapvető fogalmak	18
IV.2. Nemzetközi példák	20
IV.3. A klaszterek szervezése, javaslat a klaszteralapítás során szabályozandó kérdésekre	20
IV.4. Javasolt klasztermenedzsment megoldás	22
V. Praktikus ismeretek a Pólus Program pályázataihoz	24
V.1. Iparjogvédelem	24
V.2. Számviteli kérdések	25
V.2.1. Vissza nem térítendő támogatások könyvvitele	25
V.2.2. Bekerülési érték meghatározása	26
V.2.3. K+F ráfordítások	26
V.3. Innovációs alapfogalmak	26
VI. Mellékletek	29

Tisztelt Olvasó!

Azt gondolom és hiszem, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv vissza nem térő lehetőséget jelent Magyarország számára olyan sikeres fejlesztések megvalósítására, amelyek elősegítik az ország fejlődését. A társadalom és a gazdaság sokakat érintő területei közül az ország hosszú távú nemzetközi versenyképességének megteremtésében nagy jelentőséggel bír az emberi tudásra alapozó, innovatív vállalati együttműködések ösztönzése – amely elősegíti a specializációt, a magas hozzáadott érték megteremtését –, a klaszterek kialakulása, illetve a már meglévő klaszterek továbbfejlesztése/fejlesztése, amely által a fejlesztési pólusok – ezáltal a régiók is – megerősödnek. Ez azonban visszafelé is igaz – ha a pólusok, illetve a régiók nem teremtenek kedvező üzleti környezetet a vállalkozások számára, azok nem tudnak fejlődésükben előrelépni. Mindehhez a szükséges keretet a Kormány a Pólus Programban fogalmazta meg. A Pólus Program keretei között megvalósuló gazdaságfejlesztési program sikerének pedig alapja a BIZALOM, az együttműködés és a program résztvevői közötti párbeszéd.

Ennek jegyében készítettük el munkatársaimmal ezt a kézikönyvet, amelyben röviden összefoglaltuk mindazt, amit a Pólus Programról, illetve ezen belül a gazdaságfejlesztési eszköztár hazai gyakorlatban újszerű eszközéről, a klaszterekről tudni érdemes, illetve, amit mi fontosnak tartunk/gondolunk.

Ne várják tőlünk azt, hogy minden problémára megoldást, a biztos sikerre vezető receptet nyújtunk át. Mi együttműködést, együttgondolkodást és közös munkát kínálunk annak érdekében, hogy a Pólus Program a lehető legjobban segítse Önöket, és ezáltal a gazdaságpolitikai célkitűzések megvalósítását.

A most először elkészült, de rendszeresen frissítésre kerülő kézikönyvet a Pólus Programmal kapcsolatban eddig megjelent számos információ gyűjtőüzenetének és egyben olyan praktikus segédletnek szánjuk, amely az érdeklődő vállalkozásokat, kutatóintézeteket, felsőoktatási intézményeket, önkormányzatokat, kamarákat segíti a pályázatok közötti eligazodásban, az igényekhez igazodó üzleti környezet kialakításában és a szereplők közötti minél szorosabb együttműködések megteremtésében.

Szeretnénk megköszönni Önöknek az eddig nyújtott segítséget, mert „egyedül nem megy”. Továbbra is számíthatunk ránk, de mi is számítunk ÖNÖKRE, abban, hogy aktív és sikeres partnereink lesznek a Pólus Program megvalósításában!

Mindehhez kívánok mindannyiunknak türelmet, erőt és kitartást!

Tisztelettel:

dr. Zombori Zita
PÓLUS Programiroda Kht.
ügyvezető igazgató

Előszó

Jó nézni a sportolók versenyét világrendezvényeken. A kiemelkedő erőfeszítések ellenére ők maguk is élvezik – persze különösen, ha a győztesek között ismerik el őket. Testnek és léleknek is jó, ha magunk is versenyzünk. Ugyanakkor, akinek kizárólag versenyből, versengésből áll az élete, az elégeti tartalékait és egy szinten túl nem fejlődik. Szükség van a technikai tudás fejlesztésére, átvételére és begyakorlására, másokkal való közös edzésre, és így aki ma csapattárs, holnap esetleg versenytárs lesz és fordítva.

A gazdaság terén is megtapasztalhattuk, hogy jó a fogyasztóknak (kínálat, minőség és ár szempontjából egyaránt), ha a gyártók és szolgáltatók versengenek vásárlói kegyeikért, de jó magunknak a gazdasági szereplőknek is, hiszen ez sarkallja őket újabb innovációkra, korszerűbb módszerekre, nagyobb hatékonyságra, eredményesebb működésre. Ugyanakkor nemcsak a kisvállalkozások érzik a méretbeli korlátok adta együttműködési motivációt, a nagyvállalatok, sőt multik útja sem a minél teljesebb körű saját tulajdonú vertikális integráció, hanem szükséges az innovatív ötletek különböző méretű, kultúrájú cégekben való kifejlesztésére, termékesítésére, majd pedig piacra vitelére, az ezek során hálózatokban történő, rendszeres együttműködésre is. Az „is” fontos, hiszen a kiegyensúlyozottság zálogát jelenti. Tehát a sportolókhoz hasonlóan, amelyik cég ma társ egy közös fejlesztésben vagy gyártásban, holnap versenytárs a piacon – gondoljunk csak az autópárra, ahol közös gyárakban készülnek különböző márkanevek alatt piacra dobott járművek.

Hálózat és szuverenitás, verseny és együttműködés – látszólag egymást meg nem tűrő fogalmak, együttesük mégis a klaszterek lényege. A nemzetközi példák már évtizedek óta egyértelműen azt mutatják, hogy aki nem képes ezeket együtt kezelni, sőt ezek dinamikus változásaiban aktívan résztvenni, az lemarad a „dobogóról”. Komplet földrajzi régiók köszönhetik megnövekedett versenyképességükből fakadó felfutásukat annak, hogy tudtak élni a klaszterek létrehozásának és fenntartásának képességével, gondoljunk az amerikai autópárra, Európában Észak-Olaszország textiliparára, vagy ázsiai példaként az indiai Bangalore szoftver-exportjára.

Mint a 2002-s megalakulásunk óta ilyen elveken nyugvó cégcsoport „zászlóshajó” tanácsadó cége, mely egyaránt foglalkozik a klaszterek elméletével, nemzetközi tapasztalataival és hazai gyakorlati megvalósításukkal, örömmel tapasztaljuk, hogy a klaszterekben rejlő gazdaságélénkítő potenciál felismerésén alapuló támogatásuk azon kevés kormányzati törekvés közé tartozik, mely kormányokon, sőt választásokon átívelő szándék, egyre növekvő mértékben. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség pedig különösen magáénak érezve immáron szellemi és anyagi támogatást egyaránt nyújtani kíván a klaszteresedéshez a gazdaság szereplőinek. Szellemi téren a minél sokrétűbb és részletesebb tájékoztatás a fontos – melynek keretében ez a kiadvány is az érdeklődők kezébe jut -, anyagi motivációt pedig a témával kapcsolatos pályázatok köre biztosít. A sorrend is fontos, hiszen nem a „pályázat kedvéért” érdemes (látszat-)klasztereket létrehozni, hanem egy felismert, korszerű kultúraváltást megtestesítő szemléletváltás intézményesítését hivatottak elősegíteni a pályázatok révén elnyerhető támogatások.

Héjj Tibor
Ügyvezető igazgató
Proactive Management Consulting Kft.

(Héjj Tibor a Harvard Business Review 2008. májusi számában megjelent „Tanuljunk könnyen, gyorsan 'klaszterül'!” c. cikk egyik társszerzője)

Bevezetés

A kézikönyv elsődleges célja, hogy közérthetően mutassa be az Új Magyarország Fejlesztési Terv Pólus Programját, amely több operatív programot átölelő, a nemzetközi versenyképességet tartósan növelő, a kis- és középvállalkozásokat megerősíteni szándékozó gazdaságfejlesztési koncepció. A Pólus Program a klaszteresedést, ezen belül is a magas hozzáadott értéket előállítani képes, jelentős export-, és innovációs potenciállal rendelkező klasztereket állítja középpontba, és a klasztereken keresztül kívánja elérni a várt eredményeket. Ezért a kézikönyv további kiemelt célja, hogy gyakorlati segítséget nyújtson klaszterek megalakításához, klaszterek szervezéséhez és működtetéséhez.

Nem célja sem a Pólus Programnak, sem a kézikönyvnek, hogy fogalmakat (pl. klaszter) sajátítson ki, vagy hogy kiemelt támogatási lehetőségeket szűk területre koncentráljon és az ezen kívül rekedt sikeres együttműködések, kezdeményezéseket kizárja egyéb gazdaságfejlesztési eszközök, támogatási lehetőségek igénybevételétől. Szándéka ugyanakkor a Pólus Programnak, hogy a rendelkezésre álló több száz milliárd forint összegű forrást hatékonyan és transzparensszen használja fel, és ezért a stratégiai célokhoz illeszkedő elvárásokat, követelményeket fogalmazzon meg a programban részt venni kívánó gazdasági szereplők számára.

A kézikönyv azért készült, hogy egy helyen, könnyen kezelhető módon foglalja össze a Tisztelt Olvasó számára a Pólus Program összes területének alapismereteit, amely elsősorban az eligazodásban, elindulásban segíthet, megkönnyítheti az alkalmas támogatási lehetőségek azonosítását, megtalálását, fogódzókat kínálhat sikeres klaszterek kialakításához és működtetéséhez.

A kézikönyv letölthető a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapjáról (www.nfu.hu). A kézikönyv negyedévente az aktuális információkkal, felgyülemlett tapasztalatokkal frissül.

Kézirat lezárva: 2008. május

I. A Pólus Program célja és koncepciója

A Pólus Program a Kormány által elfogadott zászlóshajó program, amely a kormányzat gazdaságfejlesztési koncepciójának keretében a komoly, innovációs és exportpotenciállal rendelkező klaszterek, valamint a pólusvárosokban a vállalkozási környezetet fejlesztő beruházások támogatásán keresztül a nemzetközi versenyképesség növelését tűzi ki célul.

A Pólus Program átfogó célja:

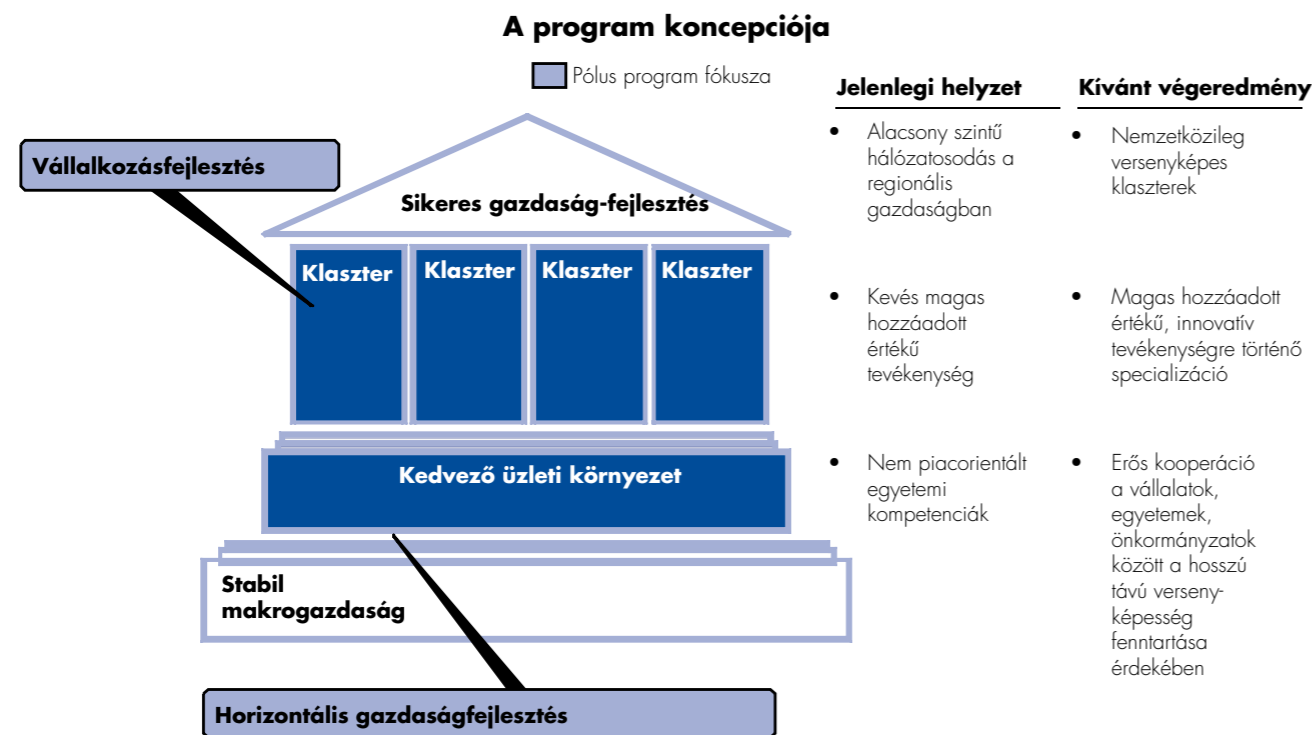
- Nemzetközileg versenyképes klaszterek kialakulásának előmozdítása
- Magas hozzáadott értékű, innovatív tevékenységekre történő specializáció
- Erős kooperáció elsősorban a vállalatok, illetve kiegészítő jelleggel az egyetemek és önkormányzatok között, a hosszú távú versenyképesség fenntartása érdekében
- A pólusvárosokon keresztül a régiók szerepének erősítése, elősegítve a pólusok széles értelemben vett, általános versenyképességének és üzleti környezetének javítását

A Kormány a Pólus Programtól azt várja, hogy a vállalkozások a hálózatosodás és klaszteresedés, valamint a kutatói és az egyetemi szférával való kooperáció révén elérik azt a méretet, amely az európai szintű versenyképességhez szükséges és a magas hozzáadott értékű, exportorientált tevékenységek erősödésén keresztül jelentősen növelik az egész magyar gazdaság versenyképességét.

Várt eredmények:

- 2013-ra az országban 5-10 sikeres pólus innovációs klaszter jön létre
- Mindegyik sikeres klaszter európai szinten is mérhető piaci részesedéssel bír
- Mindegyik sikeres klaszter szervesen kapcsolódik a globális iparági értékláncba
- Megerősödik a KKV-szektor, nemzetközi versenyképessége, beszállítói, és önálló fejlesztési képessége jelentősen növekszik
- Javul a foglalkoztatottság szerkezete
- A pólusvárosokon keresztül a régiók szerepe erősödik

Versenyképes üzleti környezet megteremtéséhez horizontális gazdaságfejlesztés, klaszterek kialakításához célzott vállalkozásfejlesztés szükséges

A Pólus Zászlóshajó Program keretét az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT), Magyarország Stratégiai Nemzeti Referenciakerete határozta meg, amely a 2007-2013-as uniós költségvetési időszakra a strukturális alapokból és a Kohéziós Alapból Magyarország számára rendelkezésre álló források felhasználásának stratégiai irányait fekteti le. Az ÚMFT hét ágazati és hét regionális operatív program megvalósítását irányozza elő, ugyanakkor vannak olyan, a

magyar társadalom és gazdaság előtt álló komplex kihívások, amelyek egy-egy operatív program saját eszközeivel önmagában nem kezelhetők, megoldásuk több operatív program tervezésének és végrehajtásának többszintű, összehangolt együttműködését kívánják meg. Ilyen több tématerületet érintő kihívás többek között a hátrányos helyzetű térségek problémáinak kezelése, a kis- és középvállalkozások komplex fejlesztése, illetve a versenyképességi pólusok fejlesztése is, amely a pólus zászlóshajó program keretében valósul meg.

A Pólus Program az ÚMFT következő operatív programjait érinti:

- Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP)
- Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP)
- Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP)
- Regionális Operatív Programok (ROP)

A fejlesztési pólusokat eredetileg az Országos Területfejlesztési Koncepcióról szóló 97/2005. (XII. 25.) Országgyűlési határozat jelölte ki. A határozatban a 2013-ig szóló középtávú országos területi célok között jelenik meg egyrészt a versenyképes budapesti metropolisz-térség megerősítése, másrészt a régiókat dinamizáló fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése. Mind a hivatkozott országgyűlési határozat, mind az erre támaszkodó ÚMFT a fejlesztési pólusokra elsősorban mint a területfejlesztés szempontjából releváns területi központokra tekintett. Az egyes pólusok fejlesztési elképzeléseinek formális stratégiába öntését a Nemzeti Fejlesztési Hivatal minden pólus esetében forrással is támogatta. A források felhasználásával pólus stratégiák kerültek kidolgozásra 2006 folyamán, illetve pólus irodák kerültek felállításra a stratégiaalkotás és a későbbi implementáció koordinálására.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség az elkészült pólus stratégiákat 2007 folyamán értékeltette. Ennek során megállapításra került, hogy a programban a vállalkozásfejlesztést erősíteni szükséges a klaszteresedés tudatos fejlesztésével. Az önkormányzatok és a felsőoktatási intézmények esetében pedig azok támogató szerepvállalását kell fokozni a klaszteresedés elősegítésében.

A Pólus Program fentiek szerint átdolgozott és a Kormány által elfogadott koncepciója szerint a program két alappillérről épül, amelyet a fejezet később részletesen is bemutat:

- Vállalkozásfejlesztési pillér: A hazai kkv-k bázisára épülő export-orientált, innovatív és magas hozzáadott értékű tevékenységekre koncentrált vállalati együttműködések, klaszterek támogatása.
- Horizontális gazdaságfejlesztési pillér: A versenyképesség szempontjainak megfelelő kedvező üzleti környezet megteremtése elsősorban az általános infrastruktúra fejlesztés és humán erőforrás fejlesztés támogatásával.

A Pólus Program koncepciójának kiigazítása mellett szükségessé vált a támogató intézményrendszer átgondolása és átalakítása is. Felállításra került a Stratégiai Irányító Bizottság, amely a fejlesztéspolitikáért felelős miniszter vezetésével a programmal kapcsolatos stratégiai döntéseket hozza meg. Megalakult továbbá a központi Pólus Programiroda, amelynek feladata az operatív programmenedzsment, a sokszereplős zászlóshajó program összefogó, koordináló szerepének ellátása és a hálózatfejlesztő munkatársak segítése, irányítása a zászlóshajó programban lefektetett célok következetes megvalósítása érdekében. Harmadrészt a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a nemzetközi gyakorlatban bevált aktív hálózatfejlesztők alkalmazása mellett döntött, és felállította a Pólus Program végrehajtását segítő hálózatot (Hálózatfejlesztési Iroda), amely a fejlesztési pólusok mindegyikében egy-egy helyi hálózatfejlesztő munkatárssal kezdte meg működését.

A Pólus Program koncepciója

- A magyar gazdaság versenyképességének javítása érdekében a Pólus Program a komoly export-potenciállal rendelkező versenyképes KKV-k részvételével működő klaszterek, valamint a pólus városokban a vállalkozási környezet javítását célzó gazdaságilag indokolt beruházások támogatását tűzi célul;
- A Pólus Program két pillére közül a vállalkozásfejlesztési pillér a klaszterbe tömörülő vállalkozásokat támogatja, míg a horizontális gazdaságfejlesztési pillér a pólus önkormányzatokat, egyetemeket és egyéb oktatási intézményeket célozza meg;
- A Pólus Programban 2007-2013 között 354-423 milliárd forint koncentrált támogatási forrás áll rendelkezésre. A tőkeáttételi hatással is számolva a Pólus Program eredményeként indukált beruházások összege 507-716 milliárd forint lehet. Így megfelelő végrehajtás esetén ez lehet a legnagyobb gazdasági hatással bíró fejlesztési program 2007-2013 között;
- A program folyamatosan figyelemmel kíséri a vállalkozói együttműködések fejlődését, az NFÜ objektív szempontrendszer alapján akkreditálja a legsikeresebb együttműködések, ami jogosultságot jogosultságot és előnyt jelent kiemelt támogatási eszközökre.

Együttműködés szükségessége

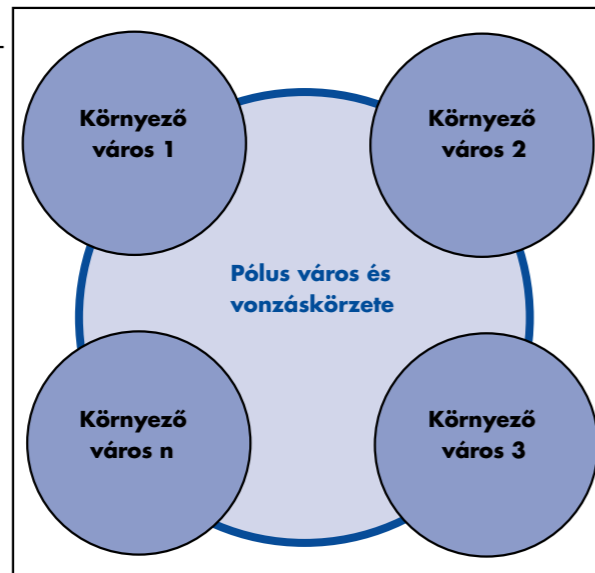
A program csak úgy tud sikeres lenni, ha a rendelkezésre álló források és az alkalmazott módszertan mellett a programban résztvevő valamennyi szereplőt a nyitottság, az együttműködési hajlandóság és az elkötelezettség jellemzi. Csak így alakulhat ki és épülhet olyan kölcsönös bizalom a szereplők között, ami nélkül a program nem tudja elérni a kitűzött eredményeket.

A pólus városok regionális vezető szerepének előmozdításában elengedhetetlen a városok vonzaskörzetében lévő valamennyi szereplő aktív szerepvállalása...

A sikeres regionális együttműködés alapja 2/1

Átfogó cél

- A pólus városok önkormányzatai, oktatási és kutatási, valamint képző intézményei, és a vonzaskörzetükben lévő települések, a magánszektorral közösen kialakított és valamennyi fél által elfogadott regionális fejlesztési koncepció alapján közösen lépnek fel a partnerek és források régióba vonzásáért és megtartásáért

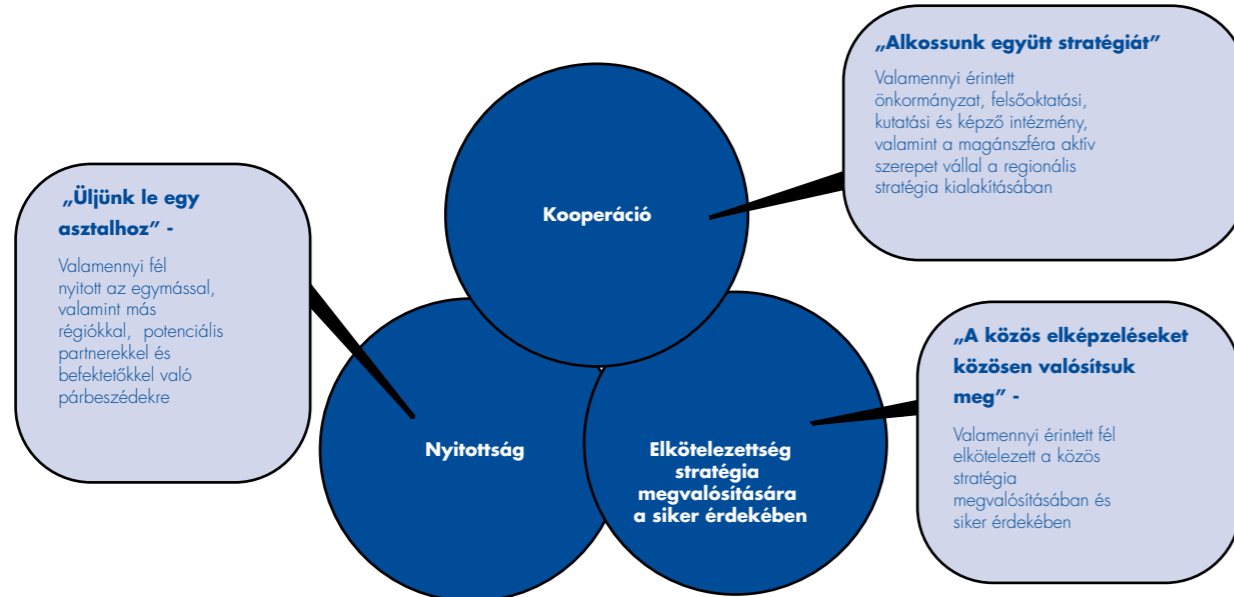

- Gyakorlati tapasztalatok igazolják, hogy a közös célokat kitűző és a célokért együttesen fellépő régió valamennyi szereplője számára hosszú távú fejlődési lehetőséget biztosíthat a régióba áramló pénzügyi és kapcsolati tőke

A vállalkozások vezető szerepe mellett szükséges a felsőoktatási és kutatási intézmények, önkormányzatok és egyéb szereplők aktív és támogató szerepvállalása mind a stratégia alkotás, mind a megvalósítás során.

..., mely a kooperációra, a nyitottságra és az elkötelezettségre épül

A sikeres regionális együttműködés alapja 2/2

A kooperáció, a nyitottság és az elkötelezettség együtt teremti meg a pólus városok regionális és nemzetközi szerepkörének előmozdítását

II. A Pólus Program pilléreinek és konstrukcióinak bemutatása

A Pólus Program közvetlen támogatással járó konstrukciói, pályázati kiírásai az Új Magyarország Fejlesztési Terv önálló operatív programjainak konstrukciói, amelyekre a strukturális alapokra és a Kohéziós Alapra vonatkozó tervezési, végrehajtási, stb. szabályok érvényesek. A Pólus Program kiírásai annyiban „többek” az egyéb pályázati kiírásoknál, hogy ezek a saját operatív programjuk célrendszerével mellett illeszkednek a Pólus Program koncepciójához is, és a végrehajtás különös figyelmet fordít arra, hogy ezek a kiírások egymással az egyes operatív programokat keresztülívelően is – időben, célokban, elszámolható költségekben, támogatási arányokban, stb. – összehangoltak legyenek.

A Lisszaboni Stratégiával összhangban a hét évre szóló ÚMFT legfontosabb célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hat kiemelt területen (prioritás) indított el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket 2007 folyamán.

Az egyes prioritások cél- és eszközrendszerét mutatják be az ugyancsak hét évre szóló stratégiai dokumentumok, az operatív programok. Az egyes operatív programok végrehajtására vonatkozó kétéves részletes programozási-végrehajtási dokumentumok az akciótervek, amelyek az operatív programok stratégiai prioritásait részletezik. Az akciótervek a Kormány szándéka szerint két évre előre rögzítik adott operatív programban megjelenő pályázati kiírások kulcsparamétereit. A Kormány a 2007-2013-as tervezési időszak első két évére, 2007-2008-ra vonatkozólag hagyta jóvá az akcióterveket. A 2009-2010-es időszakra vonatkozóan akcióterveit a Kormány várhatóan 2008. IV. negyedévében fogja jóváhagyni. Az intézményrendszernek lehetősége van arra, hogy a pályázatás során felgyülemlett tapasztalatok alapján indokolt esetben az akciótervek megváltoztatására tegyen javaslatot a Kormány részére, amely kihatással lehet a kiírásra kerülő pályázatok tartalmára is.

A 2. számú mellékletben mutatjuk be a már megjelent és a megjelenés előtt álló pólus konstrukciók legfontosabb paramétereit. A tervezett konstrukcióknál a fentiek figyelembe vételével a Kormány által elfogadott akciótervekből, illetve a már megjelent pályázati felhívások szövegéből indulunk ki. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a tervezett konstrukciókban a mellékletben bemutatottakhoz képest változások lehetnek.

II.1. Horizontális gazdaságfejlesztési pillér

Horizontális gazdaságfejlesztési pillér koncepciója

A Pólus Program horizontális pillére a versenyképesség szempontjainak megfelelő kedvező üzleti környezet megteremtését irányozza elő. A versenyképes üzleti környezet elősegíti az adott régióban már működő, vagy oda letelepedni kívánó vállalatok és klaszterek fejlődését, miközben erősíti a pólus városok regionális vezető szerepét is.

A horizontális gazdaságfejlesztés a következő területeken támogatja a széles értelemben vett üzleti környezet fejlettségét meghatározó szereplőket:

- általános humán erőforrás fejlesztés;
- általános infrastruktúra fejlesztés.

A Pólus Program horizontális gazdaságfejlesztési pillérének kedvezményezettjei köre a pólus városok önkormányzataira, felsőoktatási intézményeire, kutatóintézetekre, illetve önkormányzati fenntartású oktatási és kutatási intézményeire, és az ezek részvételével működő gazdasági társaságokra terjed ki. A nem pólus városokban található oktatási, képzési és kutatási intézmények akkreditált klaszterekben való részvétel esetén lehetnek a Pólus Program kedvezményezettjei. A pólus városok kulturális és egészségügyi intézményei a horizontális gazdaságfejlesztési pillér további célcsoportját jelentik.

A horizontális gazdaságfejlesztési támogatás célja, hogy elősegítse a pólus városok üzleti környezetének javítását. A lehető legversenyképesebb üzleti környezet megteremtésével a pólus városok nem csak a régióon belül, hanem európai vagy globális szinten is képesek új vállalkozásokat vonzani, a meglévő növekedését, illetve újak létrehozását segíteni.

Az üzleti környezet versenyképességét meghatározó legfontosabb területek a humán erőforrás minősége, valamint az infrastrukturális adottságok. E területek fejlesztése a horizontális gazdaságfejlesztési pillér fő prioritása.

A versenyképes üzleti környezet megteremtése érdekében a program horizontális gazdaságfejlesztési pillére számos tevékenységet támogat. Ezek hozzájárulnak a vállalkozások letelepedéséhez, az új vállalkozások létrehozásához elősegítik a környezet létrehozásához a pólus városokban és régióikban.

A horizontális gazdaságfejlesztés lehetséges támogatási területei:

- Általános humán erőforrás fejlesztés: a magánszektor igényeit figyelembe vevő fejlesztések a felsőoktatásban és a szakképzésben.
- Általános infrastrukturális fejlesztés: a magánszektor igényeit figyelembe vevő infrastrukturális beruházások az oktatás, a K+F és az egészségügy területén.

A horizontális gazdaságfejlesztésben érintett operatív programok:

- Gazdaságfejlesztési Operatív Program
- Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
- Társadalmi Megújulás Operatív Program

II.2 Vállalkozásfejlesztési pillér

II.2.1 A vállalkozásfejlesztési pillér tartalma

A Pólus Program vállalkozásfejlesztési pillére a magyar KKV-szektor megerősítését tűzi ki célul, a magas hozzáadott értékű, export-orientált tevékenységekre történő fókuszálás elősegítése révén. A nagy növekedési potenciállal és nemzetközi terjeszkedési lehetőségekkel bíró vállalkozások fejlesztésének eszközei a klaszteresedés előmozdítása és az innováció támogatása. Az innováció lehet bármely új, vagy jelentősen javított termék, szolgáltatás, termelési eljárás, üzleti modell, szervezeti megoldás, amely képes versenyelőnyhöz juttatni a piaci alapon szerveződő klasztereket.

A program vállalkozásfejlesztési pillére elsősorban a következő területeken támogatja a klaszteresedő vállalkozásokat:

- üzleti szolgáltatások beszerzése: a klaszteresedést, az innovációt, a hozzáadott érték növekedését és az exportot elősegítő szolgáltatások;
- célzott humán erőforrás fejlesztés: a klaszteresedő vállalatcsoport tevékenységéhez szükséges szakemberek képzése;
- gépek, berendezések beszerzése: közös fejlesztéshez, termeléshez vagy egyéb közös tevékenységhez szükséges eszközök beszerzése;
- fizikai infrastruktúra fejlesztése: a versenyképesség növelését célzó közös bérelt vagy épített infrastruktúra;
- visszatérítendő finanszírozási források nyújtása: mikrofinanszírozás és kockázati tőkebefektetés a klaszteresedő vállalkozások számára.

A program vállalkozásfejlesztési pillére a magánszektor által vezetett, a program célrendszerének megfelelő együttműködések, klasztereket támogatja. E kezdeményezésekben a vállalkozások játszanak vezető szerepet, de részt vehetnek bennük felsőoktatási intézmények, szakképző intézmények, kutatóintézetek, valamint kiegészítő jelleggel maguk az önkormányzatok is. A támogatni kívánt klaszterek egy-egy exportképes iparág-tevékenység páros köré szerveződnek, együttműködésük célja az export-orientált növekedés és a tagok által létrehozott termékek, szolgáltatások hozzáadott értékének növelése.

A támogatni kívánt klaszterek tagjainak földrajzi elhelyezkedése nem jelent korlátozó tényezőt a támogatások szempontjából. Egy város környezetében működő, adott iparági szegmensre fókuszáló vállalatcsoport (pl. 8-10 KKV a gumibroncs gyártásban) együttműködhet egy másik városban található, az értékesítést, vagy az alapanyagok fejlesztését végző vállalkozással, és egy harmadik, akár más régióhoz tartozó város felsőoktatási intézményének termékfejlesztésben szerepet vállaló kutatóintézetével.

Az együttműködések különböző fejlettségi fokának megfelelő, ösztönző támogatási eszközöket alakítunk ki. A regionális operatív programok támogatják egyrészt az induló klasztereket a megalakításhoz, a közös munka megkezdéséhez felhasználható vissza nem térítendő támogatással, továbbá a korábban alakult, közös visszaigazolt piaci sikereket felmutatni képes, fejlődési fázisban levő klasztereket. Ez a konstrukció a közös beruházások, fejlesztések megvalósítását kívánja elősegíteni, egyenként maximum 200 millió forintos támogatási összeggel. A legfejlettebb, akkreditált együttműködések számára komplex támogatási kiírásokat teszünk elérhetővé a Gazdaságfejlesztési operatív programban¹, amelyek az együttműködések nemzetközi versenyképességét képesek fokozni innovációs célú, magas hozzáadott érték teremtését ösztönző támogatásokkal.

A vállalkozásfejlesztési pillérben érintett operatív programok:

- Gazdaságfejlesztési Operatív Program
- Regionális Operatív Programok
- Társadalmi Megújulás Operatív Program

II.2.2. Akkreditáció

Akkreditáció szerepe

A program vállalkozásfejlesztési pillérének keretében elérhető jelentős források indokoltá teszik a klaszter alakítót, a programban részt venni kívánó vállalkozási hálózatok előzetes szűrését. A program keretében elérhető támogatások igénybevétele szigorú minősítési kritériumoknak való előzetes megfelelést feltételez, amely kritériumok egyrészt a Regionális Operatív Programok keretében meghirdetésre kerülő pályázati feltételekben, másrészt az innovatív klaszterek szűrése érdekében összeállított akkreditációs szempontrendszerben testesülnek meg. A közös fejlesztéseket szolgáló bizonyos támogatási források lehívása csak az egységes elbírálási rendszeren (akkreditáció) átjutott klaszterek számára lesz elérhető.

Az akkreditáció célja, hogy a támogató kiszűrhesse az olyan potenciális pályázókat, amelyek együttműködése piacilag

nem visszaigazolt, későbbi projektjeik megvalósítása és fenntartása túlzott kockázatokat jelent, amelyek valós eredmények és megalapozott fejlődési célok nélkül, pusztán a források lehívása érdekében vennének részt a programban.

A Pólus Program Stratégiai Irányító Bizottsága által elfogadott koncepció alapján a klaszterek fejlesztése négy egymásra épülő fázisban valósulhat meg, amelyből az első két fázis esetében már megjelentek a pályázati kiírások (ROP), a harmadik fázis pályázatait 2008. III. negyedévéől kezdve jelennek meg, míg a negyedik, utolsó fázist támogató pályázatok várható első megjelenési időpontja 2009. IV. negyedévé.

A négy fejlesztési fázis:

1. Induló klaszterek
2. Fejlődő klaszterek
3. Akkreditált innovációs klaszterek
4. Pólus innovációs klaszterek

Szándékaink szerint a fejlődési pályájuk elején járó klaszterek az első két fázisban elsősorban a Regionális Operatív Programokból, míg a komoly együttműködéseket felmutató, akkreditált és pólus innovációs klaszterek a Gazdaságfejlesztési Operatív Programból kapnak támogatást.

Akkreditációra az (3.) Akkreditált (innovációs) klaszterek és a (4.) Pólus innovációs klaszterek esetében kerül sor. Az (1.) Induló klaszterek és a (2.) Fejlődő klaszterek esetén csupán a megjelenő pályázati kiírások feltételei határozzák meg, hogy valamely klaszter tud-e indulni az adott pályázaton, így ezekben az esetekben előzetes akkreditációra nem kerül sor. Tehát:

- Bármely klaszter indulhat az Induló klaszterek és a Fejlődő klaszterek számára kiírt pályázatokon.
- Nem szükséges a fejlesztési fázisokat „végigjárni”, azaz az Induló klaszter pályázatokon való részvétel nélkül is lehet Fejlődő klaszter pályázaton indulni. Illetve, amennyiben a pályázati kiírásoknak megfelel, akkor Fejlődő klaszter pályázaton nyertes klaszter is indulhat Induló klaszter pályázaton.
- Az akkreditált klaszterek is indulhatnak Induló és Fejlődő klaszter pályázatokon.
- A kizárólag az akkreditált innovációs klaszterek számára kiírt pályázaton azonban csak az akkreditációs címet elnyerő klaszterek indulhatnak.
- Az ún. „plusz pontos” pályázatok esetében csak az akkreditált klaszterek és azok tagjai fognak az értékelésnél bizonyos számú többletpontot kapni, de nem akkreditált klaszter, illetve nem akkreditált klaszter tagja is indulhat ezeken a pályázatokon.

A hazai klaszterfejlesztés négy egymásra épülő szakaszban valósul meg

A pályázati támogatások legfontosabb javasolt paraméterei az egyes szinteken

	Induló klaszterek	Fejlődő klaszterek	Akkreditáció	Akkreditált innovációs klaszterek	Pólus innovációs klaszterek
Kompetencia	• ROP	• ROP		• GOP	• GOP
Támogatható tevékenység	• Klaszter menedzsment • Közös szolgáltatás	• Menedzsment • Közös szolgáltatás • Közös beruházás		• Közös szolgáltatások • Közös beruházások	• Szolgáltatás, beruházás • Komplex központok
Összeg	• 15-50 millió Ft	• 50-200 millió Ft		• 300-1 500 millió Ft • 15-30 milliárd Ft	• 1 500-4 000 millió Ft • 20-40 milliárd Ft
7 éves keret	• 4-8 milliárd Ft	• 6-20 milliárd Ft			
Támogatottak	• 150-200 darab	• 50-100 darab		• 25-50 darab	• 5-15 darab
Támogatás célja	• Lehetőség megadása minden kezdeményezésnek	• A működőképes kooperációk támogatása a továbblépéshez		• Bizonyítottan nemzetközileg is versenyképes klaszterek jöjjenek létre	• Legsikeresebbek számára komplex háttér-infrastruktúra megteremtése
Értékelési kritériumok	• Plusz pont: • Export-orientált működés • Magas hozzáadott érték fókusz	• Legalább egy éves sikeres együttműködés • Export • Hozzáadott érték		• Akkreditáció megléte feltétel • Export • Hozzáadott érték • Track-record	• 2. akkreditációs szint • Export • Hozzáadott érték • Track-record

¹ A Gazdaságfejlesztési Operatív Program csak a hat, ún. „konvergencia régió” területén megvalósuló fejlesztéseket támogatja; a Közép-magyarországi régió (KMR) területén megvalósuló fejlesztések a Közép-Magyarországi Operatív Program (KMOP) tükörpályázatai keretében kerülnek támogatásra. Így az akkreditált klaszterek pályázatait a KMR esetében a KMOP-ban jelennek meg.

Összefoglalva az akkreditáció:

1. egyrészt egy szelekciós módszer, amellyel kiválaszthatóak a program céljainak megfelelő klaszterek/együttműködések,
2. másrészt a program megvalósításának kockázatait csökkenti.

Az „Akkreditált Innovációs Klaszter” cím elnyerésére kiírt pályázati konstrukció ismertetése

Az akkreditációs cím megszerzéséhez az NFÜ egyfordulós, nyílt pályázatot hirdetett meg sok tekintetben a már ismert ÚMFT-s pályázatokhoz hasonló jellemzőkkel. A legfontosabb különbség, hogy a pályázat alapján akkreditált innovációs klaszter címet elnyert klaszterek ezen cím elnyerésével nem jutnak közvetlen pénzbeli támogatáshoz. Az akkreditációs cím előnyt, illetve több esetben kizárólagos jogosultságot jelent a Pólus Programhoz kötődő egyéb pályázati konstrukciókon történő induláskor.² Fontos megjegyezni, hogy a pályázati lehetőség folyamatosan nyitott, azaz az akkreditációs cím megszerzése nem egyszeri lehetőség, hanem a következő években folyamatosan lesz rá alkalmas klasztereknek.

A pályázaton kizárólag gazdasági társaságok indulhatnak, amelyek igazolni tudják, hogy jogosultak a klaszter képviselőjére, mint klaszter menedzsment szervezet.

Az akkreditációs pályázatokról a fejlesztéspolitikáért felelős miniszter által összehívandó Akkreditációs Testület hoz döntést. Az akkreditációs kritériumoknak megfelelő pályázók az Akkreditációs Testület pozitív döntését követően szerzik meg az akkreditációs címet, és a megszerzését követő két éves időszakra jogosultak a címből fakadó előnyökre. A jogosultság két éve alatt a klaszternek a cím elnyerésekor vizsgált mutatói, jellemzői nem kerülnek folyamatosan újraértékelésre. Ez alól kivételt képez, hogy a közreműködő szervezet az alább ismertetésre kerülő szempontrendszer I. pontjában meghatározott szempontokat a jogosultság megszerzését követő egy év elteltével ellenőrzi, és bármely követelmény teljesítésének elmaradása esetén a cím viselésére vonatkozó jogosultság megszűnik. Az akkreditációs cím visszavonására a két év leteltét megelőzően ezen felül csak különösen indokolt esetekben: szabálytalanságok esetén; vagy amennyiben a klaszter taglétszáma az eredeti létszám 50%-ánál nagyobb arányban változik; illetve néhány egyéb körülmény bekövetkeztekor kerülhet sor. Minden egyes olyan pályázat esetében azonban, amelyen az akkreditált klaszter vagy annak tagja előnnyel vagy kizárólagos jogosultsággal kíván indulni, az adott pályázat által támasztott feltételeknek természetesen maradéktalanul eleget kell tennie.

Az akkreditációs pályázat szakmai értékelési rendszere

A Pólus Program fent bemutatott koncepciójának megfelelően az akkreditációs pályázat szakmai értékelőlapja azokat a klasztereket díjazza magasabb pontszámmal, amelyek

- bizonyított, eredményes múlttal rendelkeznek,
- együttműködésüket már formalizálják,
- magas hozzáadott értékű, exportorientált és innovatív tevékenységekre fókuszálnak és
- a jövőre vonatkozóan stratégiával és annak végrehajtására alkalmas cselekvési tervvel rendelkeznek.

Ennek megfelelően az értékelési rendszer szempont csoportjai és az adható maximális pontszámok az alábbi táblázat szerint alakulnak:

Szempontcsoport	Pontszám
I. A klaszteren belül megvalósult együttműködés	25 pont
I.A. Intézményesített együttműködés	Igen-Nem
I.B. Közös folytatott tevékenységek	25 pont
II. A klaszter összetétele	20 pont
III. Klasztertag kkv-k teljesítménye	30 pont
III.A. A klaszter kkv tagjainak jelenlegi gazdasági teljesítménye	15 pont
III.B. A klaszter kkv tagjai gazdasági teljesítményének alakulása az elmúlt 3 évben	15 pont
IV. A klaszter K+F+I teljesítménye 2007-ben	25 pont
V. A klaszter stratégiája és cselekvési terve	Igen-Nem
Összesen	100 pont

Az intézményesített együttműködés keretében kerül vizsgálatra, hogy a klaszter mennyire formalizálta működését, a klasztermenedzser megfelelő önállósággal bír-e, a klaszterben levő kis-, és középvállalkozások (kkv) együttesen elérik-e a minimálisan elvárt méretet, illetve, hogy a klaszter legnagyobb tagvállalatai nem támaszkodnak-e túlzott mértékben külső forrásokra.

² Ebben a tekintetben hasonlít a pályázati lehetőség a jól ismert ipari park cím megszerzését lehetővé tevő pályázatra, amely az utóbbi években a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium felügyelete alatt jelent meg.

A formát követően az elmúlt évek tartalmi együttműködése kerül értékelésre a klaszterekben jellemzően közösen végzett tevékenységekre fordított források számbavételével.

A klaszter összetétele részsmpontot a klaszterek tagjainak számosságát és a kutatási és felsőoktatási intézmények szerepvállalását méri.

A Pólus Program koncepciója a kkv-k szerepvállalásának fontosságát hangsúlyozza a klaszterekben, ezért a III. szempontcsoport a klasztertag kkv-k hozzáadott értékét, árbevételét és exportértékesítést vizsgálja statikus és dinamikus módon.

A IV. szempontcsoport a klaszterek K+F+I profilját értékeli a K+F ráfordítások, az alkalmazott kutatók és az uniós K+F keretprogramokban kifejtett aktivitás alapján.

Az V. szempontcsoport a klaszter jövőbeli stratégiáját és cselekvési tervét értékeli, legtöbb esetben azon mutatókkal, amelyek a múltra vonatkozóan is vizsgálatra kerültek a szempontrendszerben.

Az akkreditációs pályázat eljárásrendje fontos elemeinek összefoglalása

Az akkreditációs pályázat lebonyolítása és eljárásrendje sok tekintetben hasonlít az ÚMFT keretében meghirdetett többi pályázati konstrukcióra. Az „Akkreditált Innovációs Klaszter” cím elnyerésére címet viselő pályázati felhívás és útmutató és az adatlap az NFÜ honlapjáról (<http://www.nfu.hu/doc/1050>) tölthető le. A pályázati felhívás és útmutató részletekbe menően tartalmazza az akkreditációs kiírás minden feltételét. A pdf formátumú adatlap, mint egyéb pályázatok esetében is, tájékoztatócélú szolgál: az érdeklődők ebben a dokumentumban láthatják, hogy a pályázatra való jelentkezés esetén milyen adatigényt kell kielégíteniük. Amennyiben a klaszter úgy dönt, hogy pályázik, akkor az NFÜ honlapján közzétett ún. kitöltő programot kell letölteni, majd telepíteni és a kért adatokat a kitöltő program által létrehozott fájlban megadni. A program lehetővé teszi az adatlap elektronikus kitöltését, kinyomtatását és adathordozóra (pl. CD lemez) történő mentését. A kitöltő program használatát külön erre a célra készített kitöltési útmutató segíti.

A pályázat benyújtásához a kitöltött, kinyomtatott és aláírt adatlap, a kitöltött adatlap CD lemezre mentett elektronikus verziója és az útmutató által meghatározott mellékletek csatolása szükséges. A pályázat benyújtása csak postai úton lehetséges a MAG Zrt. pályázati útmutatóban megadott címére. A pályázati anyag személyes benyújtására nincs lehetőség.

A pályázatok benyújtása 2008. június 1-től folyamatosan lehetséges, a pályázati ablak folyamatosan nyitva áll. Ezzel megteremtjük a lehetőséget annak, hogy minden klaszter a neki megfelelő ütemben készüljön fel az akkreditációra, és folyamatosan lehetséges legyen a pályázat benyújtására. Sikertelen pályázás esetén a klaszter bármikor újra pályázhat. A beérkezett pályázatok értékelése előreláthatóan negyedéves bontásban folyamatosan, értékelési határnapok beiktatásával történik, azaz a határnap előtt beérkező pályázatok az értékelést követően együttesen kerülnek elbírálásra az Akkreditációs Testület által. A határnap után beérkező pályázatok a következő értékelési határnapig beérkezett pályázatokkal együtt kerülnek elbírálásra. Az értékelési határnapok negyedévente követik egymást, ennek megfelelően az Akkreditációs Testület is negyedévente – szükség esetén gyakrabban – ülészik.

Az akkreditációs pályázatok érkezését, jogosultsági és teljességi ellenőrzését, a tartalmi értékelést, valamint a helyszíni ellenőrzést, és az Akkreditációs Testület adminisztrációs feladatait a MAG Zrt., mint Közreműködő Szervezet végzi az NFÜ megbízásából.

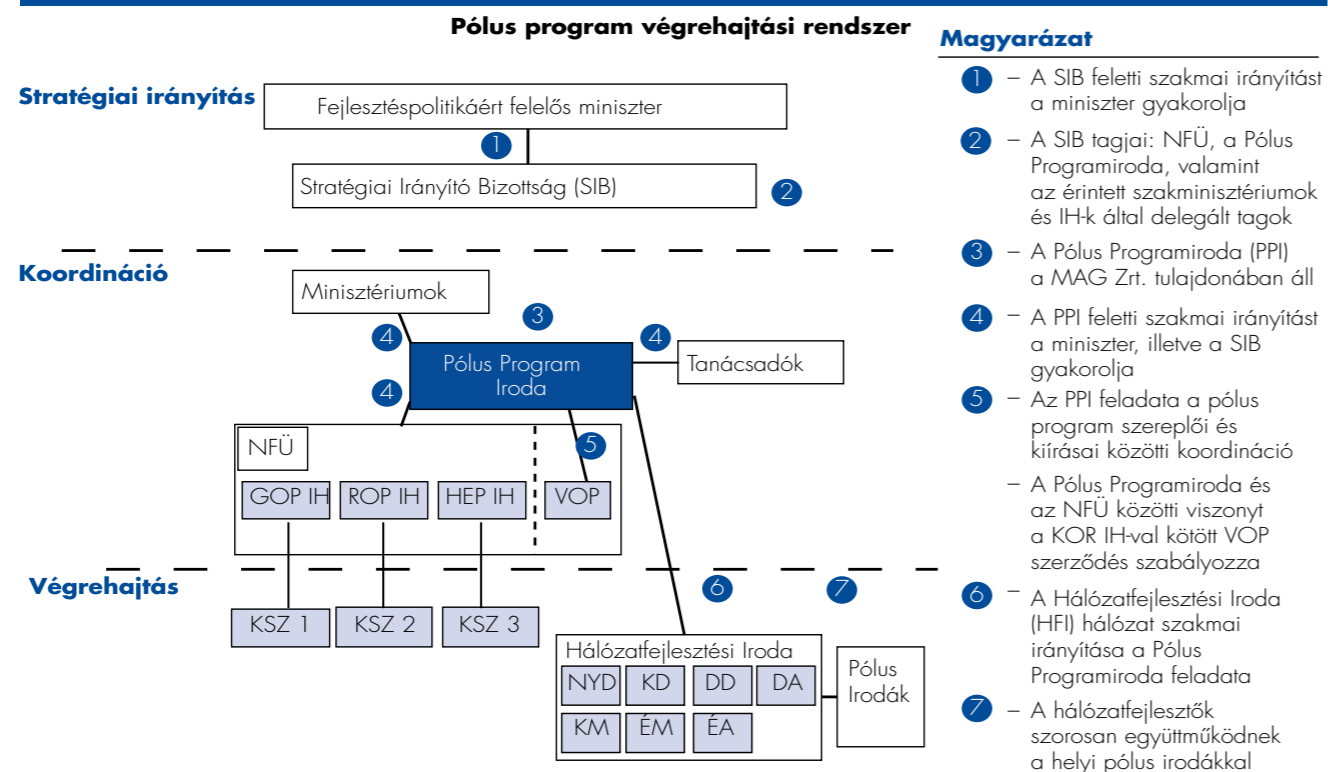
A kiírás egyszeri alkalommal nyújt lehetőséget a benyújtott pályázat hiánypótlására az egyéb ÚMFT-s pályázatoknál megszokott módon a kézhezvételt követő 15 napos határidővel. A pályázati útmutatónak való megfelelés vizsgálata több típusú szempont alapján történik. A jogosultsági és a teljességi szempontok mindegyike és a szakmai szempontok egy része igen-nem típusú választ igényel, míg a szakmai szempontok más része pontszámokkal díjazza a pályázati útmutató céljainak jobban megfelelő pályázatokot. Csak azok a pályázatok kerülnek pontozásra, amelyek minden igen-nem típusú szemponton megfelelnek. A pontozás 100 pontos skálán történik, amelyen minimum 45 pontot szükséges elérni ahhoz, hogy az Akkreditációs Testület akkreditált klaszter címet adjon a pályázónak. A 45 pont elérése nem jelenti automatikusan a támogatás megítélését, arról az Akkreditációs Testület dönt.

Az Akkreditációs Testület döntéséről akár támogatás, akár elutasítás esetén a Közreműködő Szervezet postai úton, levélben értesíti a pályázót. Pozitív döntés esetén a kiértékelő levéllel megküldött Akkreditációs Tanúsítvány jelenti az akkreditációs cím megadását a klaszter számára, ezen túl egyéb megállapodás, szerződés megkötésére nem kerül sor.

III. Az intézményrendszer bemutatása

A Pólus Program végrehajtásában számos intézmény és szervezeti egység vesz részt, hiszen a program több operatív programot és számos pályázati kiírást érint. Ezért kiemelkedően fontos a szervezeti egységek közötti koordináció. Mindemellett a program végrehajtásának egyik alapeleme a (potenciális) kedvezményezettek részéről érkező visszacsatolások folyamatos értékelése és a programba történő beépítése, amelyben a helyi szinten dolgozó munkatársaknak fontos szerepet játszanak.

A pólus program sokszereplős rendszerében a koordináció kiemelten fontos

Stratégiai Irányító Bizottság

A kormányzati szintű koordinációt az érintett minisztériumok és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség vezetőiből álló *Stratégiai Irányító Bizottság (SIB)* végzi, amely egyúttal dönt a végrehajtás stratégiai szintű kérdéseiben. A SIB elnöke a mindenkori fejlesztéspolitikáért felelős miniszter. A SIB a végrehajtásban érintett szereplők döntéshozó és koordinatív szerve.

Pólus Programiroda

A Pólus Program koordinációját, a helyi szervezeti egységek irányításával és beszámoltatásával járó feladatokat a *Pólus Programiroda (PPI)* végzi. A Programiroda felelős a Pólus Program végrehajtásáért, amelyről rendszeres jelentést tesz a fejlesztéspolitikáért felelős miniszternek, valamint a Stratégiai Irányító Bizottságnak. A PPI egyrészt a kormányzat felé közvetíti a program (potenciális) kedvezményezettjeinek véleményét, tapasztalatait és igényeit, másrészt tájékoztatja őket a támogatói rendszer elvárásairól. A PPI célja a program hatékony megvalósítása, amelynek érdekében folyamatos párbeszédet folytat, és közvetlen kapcsolatot igyekszik fenntartani a Pólus Programban érintett összes szereplővel.

A Pólus Programiroda folyamatosan figyelemmel kíséri a Pólus Program keretében vagy ahhoz kapcsolódóan kiírásra kerülő pályázatok előkészítését és javaslatokat fogalmaz meg a Pólus Program koncepciójában foglaltak érvényesítésére. A kiírt pályázatok tapasztalatait összegzi és ezek alapján javaslatokat fogalmaz meg azok továbbfejlesztésére.

A Pólus Programiroda gondozásában jelent meg az „Akkreditált Innovációs Klaszter” cím elnyerésére kiírt pályázat és az ehhez kapcsolódó irányítási feladatokat is az Iroda látja el.

A Pólus Programiroda a program kommunikációja tekintetében meghatározza a legfontosabb alapelveket, amelyek végrehajtásában az NFÜ és a MAG Zrt. illetékes szervezeti egységei vesznek részt. A PPI a SIB döntéseiről tájékoztatja a program megvalósításában érdekelt szereplőket. A szoros értelemben vett intézményrendszeren kívüli kiemelt szereplők (egyetemek, kutatóintézetek, MTA, önkormányzatok, klaszterek) számára a tervek szerint negyedéves gyakorisággal kerül széleskörű egyeztető fórum összehívására. Ezeket túl a Pólus Programiroda aktív résztvevője a program ismertetésére szervezett rendezvényeknek, road show-knak.

Hálózatfejlesztési Iroda

A klaszteresedés támogatására a Hálózatfejlesztési Iroda keretében minden pólus városban telepítésre került egy hálózatfejlesztési munkatárs, akinek legfontosabb célja az aktív együttműködések alapuló helyi kapcsolatok kiépítése a Pólus Program megvalósítása érdekében. Az irodák elősegítik a régió vállalkozásainak hálózatosodását, bemutatják az együttműködésből származó közvetlen és közvetett előnyöket, segítséget nyújtanak a pályázatokkal kapcsolatban.

A hálózatfejlesztési munkatársak aktívan keresik a kapcsolatot a növekedés és export-orientált vállalkozásokkal. Felméri kompetenciáikat, és bemutatják a kooperációs lehetőségeket. A vállalkozások számos esetben nem tudnak az általuk éppen keresett profilú partnervállalkozásról, kutató vagy képzési intézményről, így a kompetenciák hálózatfejlesztési munkatársak általi „összefűzése” komoly előnyt jelenthet.

A hálózatfejlesztési munkatársak támogatják a vállalkozások hálózatosodását, klaszteresedését. Ennek érdekében számos, a klaszterek számára szolgáltató jellegű tevékenységet végeznek. E szolgáltatásokkal a hálózatfejlesztők aktívan keresik a Pólus Program vállalkozásfejlesztési pillérének potenciális kedvezményezettjeit, de megkeresés esetén bármely, a Pólus Program célrendszerébe illeszkedő tevékenységet végző szereplőnek is támogatást nyújtanak.

A Hálózatfejlesztési Iroda által végzett fontosabb tevékenységek az alábbiak:

- Jelenleg működő klaszterek feltérképezése
- A hálózatfejlesztők összegyűjtik a Pólus Program vállalkozásfejlesztési koncepciójába illő vállalkozások jellemzőit, kompetenciáit. A kompetenciák alapján felméri az együttműködési potenciált az egyes vállalkozások között.
- A hálózatfejlesztők felkeresik az egymást kiegészítő tevékenységi körrel rendelkező vállalkozásokat és intézményeket, közös találkozókat szerveznek. Bemutatják az együttműködési lehetőségeket, illetve ezeknek a Pólus Program keretében történő támogathatóságát.
- Amennyiben a vállalkozások, illetve a kapcsolódó intézmények is látnak fantáziát a klaszterszerű együttműködésben, a hálózatfejlesztő fő feladata (új együttműködés esetén) a klaszter megszervezésében nyújtott támogatás.

Helyi pólus irodák

A program horizontális gazdaságfejlesztési pillérének módszertani és adminisztratív támogatását a pólus városokban működő „pólus irodák” látják el. Ezen irodákat a Pólus Program helyi szereplői hozták létre a program helyi szintű hatékony koordinációja érdekében. A különböző érdekeltek, így a felsőoktatási intézmények, önkormányzatok, kutatóintézetek és szakképző intézmények számára elérhető fejlesztési források minél hatékonyabb felhasználásának érdekében minden pólus városban működik egy Pólus Iroda. Ezek feladata, hogy segítsék a horizontális gazdaságfejlesztési elképzelések és a magánszektor igényeinek összehangolását.

A Pólus Irodák a helyi szereplők részvételével már a program előkészítési szakaszában felálltak. A Pólus Irodák feladata, hogy a magánszektor, és különösen az alakuló klaszterek horizontális gazdaságfejlesztési igényeit továbbítsák a megfelelő intézmény irányába, segítsék azok kielégítését.

A Pólus Irodák helyi intézmények, ismerik a helyi gazdasági viszonyokat, rendelkeznek az érdekek összehangolásához szükséges kapcsolatrendszerrel. A Pólus Irodák így kapocsként szolgálhatnak a központi állami és az önkormányzati szektor, valamint a magánszféra szereplői között, összehangolva a fejlesztési érdekeket, és elősegítve a versenyképes üzleti környezet megteremtését. A Pólus Irodáknak a horizontális gazdaságfejlesztési forrásokra pályázni kívánó intézmények számára nyújtott legfontosabb szolgáltatásuk a magánszféra igényeinek bemutatásához és a gazdaságilag megalapozott pályázatok elkészítéséhez szükséges módszertan átadása. Ezen kívül segítséget nyújtanak a pályázatok program kritériumaihoz igazodó előkészítésében is.

IV. Klaszterszervezési módszertan

IV.1. Alapvető fogalmak

A közgazdasági szakirodalom számos – nagyrészt hasonló – definíciót ad a klaszterekre vonatkozóan, amelyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

- Porter (1998): A klaszter együttműködő és versenyző vállalatok, kapcsolódó és támogató iparágak, pénzügyi intézmények versenyen alapuló földrajzi koncentrációja
- UNIDO: A klaszterek ágazati és földrajzi értelemben koncentráltan elhelyezkedő vállalatok, amelyek egymáshoz kapcsolódó, vagy egymást kiegészítő termékeket állítanak elő, ami miatt közös kihívásokkal kell szembenézniük, ugyanakkor közös lehetőségei is adódhatnak.
- Európai Bizottság Vállalkozási Főigazgatóság: A klaszter olyan egymástól kölcsönösen függő vállalatok és kapcsolódó intézmények csoportja, amelyek együttműködők és versenyzők; földrajzilag egy vagy több régióban koncentrálnak; meghatározott területre/ágazatra koncentrálnak, közös technológiák és képességek kötik őket össze; tudományos alapúak vagy hagyományosak

Az együttműködő vállalatok jellege alapján a klaszterek egyfajta tipizálása elvégezhető:

- Horizontálisan szerveződő klaszterekről beszélünk, ha egy adott ágazat ugyanazon szegmensében tevékenykedő vállalatok valamilyen versenyelőny megszerzése érdekében együttműködnek. (Pl. turisztikai vállalkozások térségi marketingjének összehangolása).
- Vertikális szerveződésről beszélünk, ha azonos iparágban a termelési értéklánc mentén szerveződnek a vállalkozások.
- Diagonális klaszterről beszélünk, ha valamely tevékenység komplex, több iparágat is átfogó értéklánca szerint szerveződik az együttműködés.

A klaszterek kialakulása a gyakorlatban visszavezethető a vállalkozói együttműködés gazdasági életben tapasztalható teljesen hétköznapi megnyilvánulásaihoz. Ezen együttműködések vagy ezek kezdeményeinek kialakulása a nemzetközi felmérések szerint a fejlett gazdasági környezettel rendelkező államokban a leggyakoribbak. A vállalkozások tevékenységük során különböző típusú és mélységű kapcsolatokat alakítanak ki beszállítóikkal, versenytársaikkal, illetve innovációs tevékenységüket elősegítő szervezetekkel.

Az együttműködés során megszerzett tapasztalatok alapján kialakulnak azok a csoportok, ahol a résztvevő partnerek közötti kapcsolatban megjelenik a bizalom. Az együttműködés alapja tehát a bizalom, amelyet számos tényező együttes hatása erősíthet vagy gyengíthet. A kapcsolati minőséget az együttműködés tapasztalatain túl, a partner korábbi tevékenysége során a megbízhatóságáról kialakult kép, a tárgyalások alatti és a hálózaton kívüli „viselkedés” elfogadása (leegyszerűsítve a cégkultúrák összeegyeztethetősége) befolyásolja.

Az együttműködő partnerek közötti hálózaton belüli bizalom csökkenti a kapcsolat fenntartásával, a folyamatos információáramlás biztosításával kapcsolatos bürokratikus akadályokat, könnyebbé, gyorsabbá és olcsóbbá teszi az együttműködést (nem kell bonyolult szerződéseket kötni és nem kell külön biztosítani a szerződés betartásának ellenőrzésével és érvényesítésével kapcsolatos lehetőségeket)

A klaszterbe szerveződő vállalatok nem adják fel egyéni célkitűzéseiket, csupán élnek azzal a lehetőséggel, hogy együttesen fellépve, a helyi adottságokat kihasználva (költségcsökkentés, innováció serkentés, a legjobb gyakorlatok gyors megismerése, a tranzakciós költségek minimalizálása, stb.) előnyökre tegyenek szert a globális versenyben. Tehát a vállalkozások, amelyek helyi viszonyok között egymással versengenek, olyan együttműködési területeket találnak, amelyeket kihasználva mindannyian előnyre tehetnek szert a globalizálódó piaci versenyben (vagy legalábbis csökkenthetik versenyhátrányukat).

A sikeres együttműködéshez az szükséges, hogy:

- a klasztertag vállalatok a saját céljaik megvalósítása érdekében képesek legyenek „együtt”-ben is gondolkodni,
- felismerve az együttműködésben rejlő kölcsönös előnyöket,
- elfogadva, hogy a közös célok mellett fennmaradnak a tagok egyéni „szuverén” céljai, és fennmarad a tagok között is a verseny, azzal együtt, hogy
- a tagok képesek egymással rendszeresen vagy időszakosan mély, tartalmi együttműködésre is,
- a fentiek megvalósítását olyan együttműködési szabályok biztosítják, amelyek védelmet nyújtanak az ellen, hogy:
 - a klaszter valamely tagja „kisajátítsa” az előnyöket
 - csak az előnyök megszerzésére törekvő, de együttműködésre nem kész tagok (potyautasok) maradjanak a klaszterben
 - a klaszter együttműködés szétessen, „anarchia” alakuljon ki.

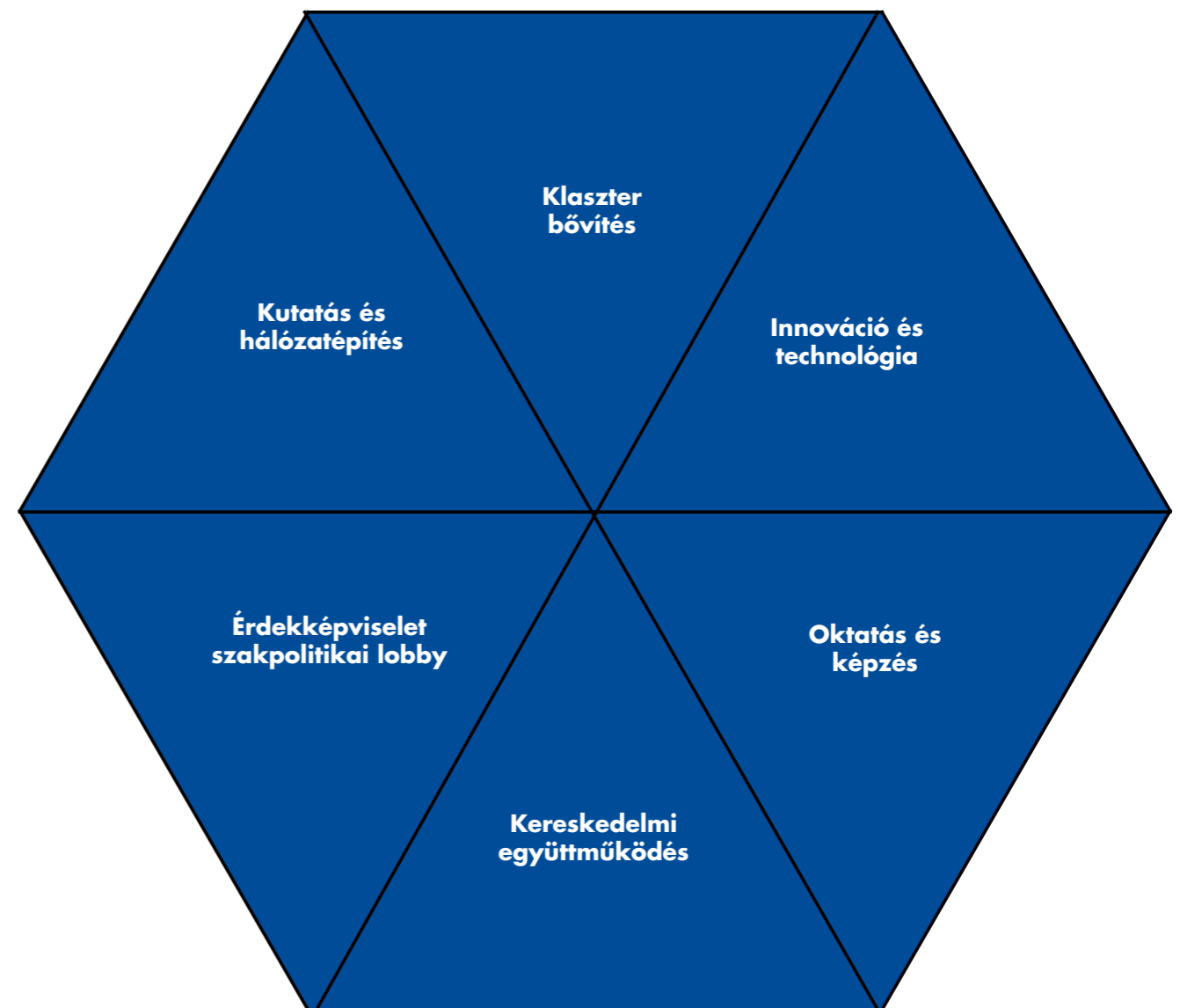
A vállalatok, különös tekintettel a kkv-kra, egyre nagyobb számban ismerik fel, hogy csak lokális háttérrel, üzleti partnereikre támaszkodva tudnak fennmaradni a globális versenyben. A globális versennyel kapcsolatban kialakult,

nemzetközileg elfogadott álláspont szerint ma már nem elkülönült vállalatok, hanem a klaszterek az új munkamegosztás alapegységei.

Tipikus együttműködési tartalmak:

- helyi képzett munkaerő kiaknázása céljából a vállalkozások a képzési intézmények közelébe települnek
- helyi nagy értékű műszaki-tudományos infrastruktúra hasznosítása céljából a vállalkozások kutatóintézetek/egyetemek mellé telepednek
- azonos iparágban és egymás közelében tevékenykedő cégek egyes költségek optimalizálása céljából bizonyos tevékenységeket együtt végeznek (beszerzés, marketing, disztribúció)
- a globális piacon történő versengésben a cégek kihasználják az együttműködésben rejlő lehetőségeket, nagyobb „gazdasági erőt” képviselnek
- bizonyos K+F tárgyú tevékenységeket egyes klaszter tagok közösen végeznek.

Egy 2003-ban készült Európát, Észak-Amerikát és Ausztráliát átfogó kérdőíves felmérés¹ 25 együttműködési célt állapított meg, amelyek az alábbi ábrán látható hat csoportba sorolhatók:

¹ Forrás: Sölvell Ö., Lindqvist G., Ketels G. (2003): The Cluster Initiative Greenbook. www.cluster-research.org

A nemzetközi tapasztalatok szerint csak az üzleti logikát követő, magánszektor által vezetett, bottom-up építkező, értéklánc-tudatos klaszterek sikere valószínűsíthető

A klaszterfejlesztés nemzetközi tapasztalatai

Tanulságok	Példák
<p>Mi működik?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Üzleti megfontolások által vezetett – Értéklánc alapos és mély ismerete (5 „P”) – KKV versenyképesség központú KKV-ra építő – Bottom-up kezdeményezés alapú – Befogadó „leadership” kultúra. magánszektor által vezetett széleskörű érdekelti részvétellel 	<ul style="list-style-type: none"> – Félvezető Klaszter, Austin – 350 szoftvercég. 2 jelentős iparági konzorcium: MWC (Mikroelektronikai és Számítástechnikai Konzorcium) és SEMATECH – Román IT Klaszter – 4. helyen az EU KKV alapú IT szolgáltatásaiban, a legtöbb minősítéssel rendelkező ország (3. USA/India után) – Aachen Technológiai Régió (DE/NL/BE) <ul style="list-style-type: none"> – Car e.V. Euregio Maas-Rhein – a világ vezető autóiipari klasztere – Aacheni Technológiai Centrum (TZA), Aacheni Orvosi Technológiai Centrum (MTZ) – szektorokon átvívelő szinergiák – Malajzia Multimédia Park – az óriási infrastruktúrális befektetések ellenére sem volt képes érzékelhető nemzetgazdasági hatást kifejteni – Malopolska E-Cluster Lengyelország – a célokkal ellentétben, a klaszter egyetlen számottevő egyetemi-magánszektorbeli kooperáció sem jött létre IT K+F területen, a klaszter felbomlott – Macedón Turizmus Klaszter – a klaszter nem volt képes jómódú turistákat Macedóniába csábítani
<p>Mi nem működik?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Top-down, állam által kezdeményezett/vezetett program – Alapkutatásra építő fejlesztés – Zöldmezős klaszterfejlesztés – Ingatlanfejlesztés – A vállalati jószándékra építő fejlesztés 	

- **A sikerek döntő többsége az alulról induló, magánszektor által vezetett kezdeményezések közül kerül ki**
- **A felülről vezérelt, zöldmezős klaszter-kezdeményezések rendre elbuktak**

Forrás: EPAP elemzés

A klaszterfejlesztés nemzetközi példái változatosak, sok tekintetben különböznek egymástól, hiszen eltérő peremfeltételek mellett kellett kidolgozni az adott ország/térség gyakorlatának leginkább megfelelő támogató eszközrendszerét. Nincs olyan nemzetközi gyakorlat, amely mindenféle módosítás nélkül, egyszerű átvétellel sikeresen alkalmazható lenne Magyarországon. A Pólus Program koncepcionálásakor több külföldi példát vizsgáltunk meg – sikereseket és sikertelenekeket egyaránt -, amelyek alapján több tanulság is levonható:

- a vállalkozásokat középpontba állító és alulról építkező klaszterfejlesztési gyakorlatok tudnak sikeresek lenni;
- a felsőoktatási, kutatási vagy önkormányzati intézmények támogató részvétele nagyon fontos, de az irányítási, döntési kompetenciákat a vállalkozásokhoz szükséges telepíteni;
- szükséges, hogy a klaszter tudatosan szerveződjön, legyen határozott jövőképe, stratégiája;
- a klasztertagok közötti folyamatos és intenzív interakció feltétlenül szükséges;
- a sikeres klaszterek nem alapok nélkül jönnek létre, hanem a már meglévő üzleti kapcsolatokra épülnek;
- a támogatási források nyílt verseny útján kerüljenek a kedvezményezettekhez;
- az általános befektetési és üzleti környezet fejlesztése, és a gazdasági igényeken alapuló képzés elengedhetetlen;
- a kormányzat és a magánszektor együttműködése kritikus a siker szempontjából.

IV.3. A klaszterek szervezése, javaslat a klaszteralapítás során szabályozandó kérdésekre

A nemzetközi tapasztalat szerint a sikeres klaszterek megalakulását legjobb esetben az együttműködésben érintett vállalkozások kezdeményezik. A klaszter megalakítása során – a bizalmi elvet követve – az együttműködésben már tapasztalatokkal rendelkező, egymás munkáját ismerő vállalkozások klaszterbe szervezéséből, mint bázisból célszerű kiindulni. A klaszter kereteit az együttműködés komplexitása határozza meg, ennek megfelelően beszélhetünk iparági – horizontális – beszállítói klaszterről, vagy akár egy komplex tevékenység értéklánca szerint szerveződő diagonális klaszterről.

A klaszter alapító tagjai határozzák meg a közösen elérendő célokat, a célok megvalósítását szolgáló eszközöket, az együttműködés kereteit, stb. A klaszter szerveződését nehéz és talán nem is célszerű kötelezően érvényesítendő elemek (legjobb gyakorlatok) megadásával determinálni. A klaszter organikus fejlődő hálózat, amely folyamatosan, rugalmasan és tudatosan képes alkalmazkodni a „környezet” kihívásaihoz. Ezt az alkalmazkodóképességet a tagok közötti hol szorosabb, hol lazább, egyszerre több területen is zajló együttműködések (interakciók) biztosítják.

Ezzel együtt vannak olyan kérdések, amelyeket minden alakuló klaszter tagjainak érdemes végiggondolni. Az ezekre a kérdésekre adott klaszterspecifikus válaszok logikus rendszere alapján a tagok érdekeinek figyelembevételével célszerű megszervezni a klaszter működését.

Mint már a fentebbiekből is kiderült, a klasztert a vállalatok gazdasági versenyképességének növelésére alkalmas, a vállalkozások önszerveződése útján létrehozott eszköznek tekintjük, erre tekintettel úgy ítéljük meg, hogy a klaszterek bármilyen struktúrában szerveződhetnek. Ugyanakkor - tekintettel a klaszterek versenyképesség növelő képességére - ennek az „eszköznek” az elterjedését a Pólus Programban megtestesülő gazdaságfejlesztési célkitűzések is támogatják. Minderre figyelemmel a klaszter alapítással összefüggő kérdések ismertetése során, amennyiben van a Pólus Program által preferált, vagy megkívánt állapot, úgy azt bemutatjuk. A Pólus Programban szándékaink szerint akár egy milliárd forintot is meghaladó vissza nem térítendő támogatásban részesülhetnek az akkreditált klaszterek fejlesztési projektjei, ami megkívánja olyan struktúrák kialakítását és elvárását, amellyel ilyen nagyságrendű közpénzek hatékonyan, transzparenssé és szakmai alapon helyezhető ki. Ezzel együtt fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy klaszterek ettől eltérő módon is alakulhatnak és fejlődhetnek, egyéb gazdaságfejlesztési támogatásokban részesülhetnek.

Gazdasági értelemben nem a hatályos jog szerinti társulások vagy szerződések tesznek egy együttműködést klaszterré. Fontos azonban, hogy a tudatosság, az együttműködő szereplők felismert közös érdeke jelölje ki az együttműködés irányait.

Klaszterszerűen, klaszterként működhetnek együtt gazdasági szereplők ráutaló magatartás, szóbeli vagy írásbeli megállapodások alapján.

A magyar jog nem definiálja a klaszter fogalmát, együttműködési formát és tartalmat sem jelöl ki. A formalizált együttműködés ennek megfelelően lehet egy együttműködést definiáló megállapodáson nyugvó, vagy a Ptk. által meghatározott szervezet (pl. szövetkezet, egyesület vagy gazdasági társaság). A Ptk. által meghatározott szervezeti alapú együttműködés kötöttebb és a jog által meghatározottabb szervezetet és működést eredményez. Együttműködési szerződés esetén a felek szabadsága nagyobb.

Gazdasági szereplők közötti együttműködésre a szerződéskötési szabadság alapelve alkalmazandó. Ennek megfelelően a magyar gyakorlatban jellemzően együttműködési megállapodások, szindikátusi szerződések megkötésére kerül sor, amelyek tartalmát minden esetben egyedileg, az adott együttműködéshez szükséges igazítani. Ebből következőleg egy általános elfogadott minta nem létezik/nem létezhet, ugyanakkor néhány tartalmi elem a legtöbb esetben rögzítésre kerül. Ezek:

- mi az együttműködés célja
- milyen az együttműködés hatóköre (milyen területekre terjed ki az együttműködés)
- milyen úton, milyen eszközökkel akarják a felek elérni a rögzített célokat
- az egyes felek hogyan járulnak hozzá a közös célok eléréséhez
- az együttműködésben részt vevő feleknek milyen jogai és kötelezettségei vannak.

Fentiek mellett közös jellemzője ezeknek az együttműködéseknek a hosszú távúság. Az egyedi együttműködési megállapodások, szerződések jellemzően olyan fogalmakat használnak, amelyek az irányadó jogszabályokban (Ptk.) nem kerültek rögzítésre, ezért különösen fontos, hogy a használt fogalmakat a felek közösen definiálják és magyarázzák.

A Ptk. által meghatározott szervezeti alapú együttműködéseknel az együttműködő tagok a hatályos magyar jogszabályoknak megfelelő szervezetet hoznak létre, amelynek formája lényegében bármi lehet: gazdasági társaság (jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli egyaránt), szövetkezet, egyesület, alapítvány, polgári jogi társaság.

A klaszter megalakításának javasolt módja

A klaszter többféle működési formát választhat, a legegyszerűbb módszer, ha a klaszterbe tömörülő társaságok együttműködési megállapodás, szerződés keretei között szabályozzák a klaszter működése szempontjából fontos kérdéseket:

Szabályozni javasoljuk különösen:

- Milyen közös célok megvalósítását tűzi ki célul a klaszter;
- Ki és milyen módon jogosult a klaszterre vonatkozó döntéseket meghozni:
 - Milyen döntéshozatali szintek vannak?
 - Változhat-e és ha igen, akkor hogyan a döntéshozó testület összetétele?
 - Hogyan módosítható az alapító dokumentum?
 - Hogyan történik a tagfelvétel?
 - Hogyan történik a közös források felhasználása?
 - Pályázatokon való részvétel szabályai;
 - Közös projektek meghatározása;
 - Közös rendezvényekre vonatkozó döntések meghozatala;

- A tagok közötti esetleges viták rendezése;
- Az üzleti titkok kezelése;
- Etikai normák betartása;
- Tagok kizárása;
- Klaszter megszűnése;
- Ki és milyen módon látja el a klasztermenedzseri feladatokat:
 - A klasztermenedzser szervezet tulajdoni viszonyaival kapcsolatos szabályok;
 - Milyen feladatai vannak a klasztermenedzsernek?
 - Ki és hogyan ellenőrzi azok végrehajtását?
 - Milyen díjazásban részesül a klasztermenedzser?
 - A vitás kérdések egyeztetésére hogyan kerül sor?
- Közös költségek viselése:
 - Kinek, milyen összegben és milyen rendszerességgel kell a közös költségeket megfizetni?
 - A közös költségek fizetését ki és hogyan ellenőrzi?
 - A nem fizetés milyen szankciókkal jár?
- Be, valamint kilépési szabályok, kizárással kapcsolatos kérdések:
 - Milyen feltételei vannak a belépésnek?
 - Melyek a kizárási feltételek?
- Felelősség a közös kérdésekben, közös projektekben való részvétel szabályai:
 - A közös projekteken belüli felelősségi kérdések,
 - Hasznok szedésének joga,
 - A megszerzett közös javak hasznosításával kapcsolatos szabályok,
 - A klaszter jó hírének védelme;
- egyébek.

A közös célok megvalósításának útját egy külön stratégiai dokumentumban érdemes rögzíteni.

A Pólus Program (akkreditáció) szempontjai

- A klaszter megalapításának módja, illetve működési struktúrája tekintetében a program nem preferál semmilyen formát, tehát bármely megoldás elfogadható.
- Ezzel együtt azonban a Pólus Program szempontjából elvárás, hogy a klaszter megalapítása, illetve az együttműködésnek legalább a fenti fő szempontok szerinti szabályozása írásban rögzítésre kerüljön, és igazolható legyen, hogy ezeket a dokumentumokat a klaszter minden tagja elfogadta (aláírás, belépési nyilatkozat stb.).

Mint ahogy II. fejezetben bemutatjuk, a klaszterek fejlődését négy fázisban támogatja a Pólus Program. Az első két lépcső (induló és fejlődő klaszterek támogatása a ROP-okból) felkészíti a klasztereket, hogy képesek legyenek olyan közös fejlesztési elképzelések megvalósítására, amelyekhez akár milliárdos nagyságrendű támogatást igényelhetnek a harmadik és a negyedik lépcsőben. Az akkreditáció tulajdonképpen a felkészülés sikerességét méri. Mind a négy lépcsőben két oldalról kerül támogatásra a klaszterek tevékenysége: egyrészt a klasztermenedzser működésének segítése, másrészt a közös projektek támogatása révén. A klaszter érettségével arányosan csökken a klasztermenedzser működésének támogatására fordítható összegek aránya: ez az induló klaszterek esetén a legmagasabb, viszont az akkreditált klasztereknél már minimális. A klasztermenedzser tevékenységének támogatása lehetőséget teremt arra, hogy az induló klaszterek tagjainak a jelentős része megismerje az együttműködés előnyeit, anélkül, hogy a klasztermenedzser költségei túlzottan megterhelnék a klaszter működésének első időszakát. A klaszterek éretté válásával a támogatások súlypontja áttevődik a közös projektek/fejlesztések finanszírozására, ebben a fázisban már lényegében elvárásaként jelentkezik, hogy a hatékonyan működő a tagok érdekeit szolgáló klasztermenedzserrel a klaszter „eltartsa”.

IV.4. Javasolt klasztermenedzser megoldás

A klaszter tagvállalati önálló, jellemzően egymással egyszerre együttműködő, de egyben versenyző vállalkozások (szervezetek) is. Emiatt célszerű, ha a klaszter együttműködésével kapcsolatos feladatokat, az operatív menedzserrel elkülönült társaság végzi, nem pedig valamelyik klaszter-tagvállalat szervezeti egysége, vagy leányvállalata.

A klaszter és a klasztermenedzser közötti kapcsolatot szerződéses keretek között javasoljuk szabályozni, a szerződésben célszerű kitérni:

- a szolgáltatás, illetve ellenszolgáltatás kérdésére
- az üzleti titok védelmére (a klaszter egészére és egyes tagjaira vonatkozóan is),
- a kapcsolattartásra,
- utasítási jogra,
- és a klaszter képviselet szabályozására.

A klasztermenedzser működési formája tekintetében többféle megoldás található a külföldi és a jelenlegi magyar gyakorlatban. Célszerűnek tartjuk, ha a klasztermenedzser a klaszter tagok által jól ismert, könnyen elsámoltatható,

gazdasági társasági formában működik. A társaság a tagok döntésétől függően profitorientált, vagy non-profit módon is működhet. Javasoljuk továbbá, hogy amennyiben a klasztermenedzser cég a klaszter tagvállalata, akkor csak a klasztermenedzserrel kapcsolatos tevékenységet végezzen.

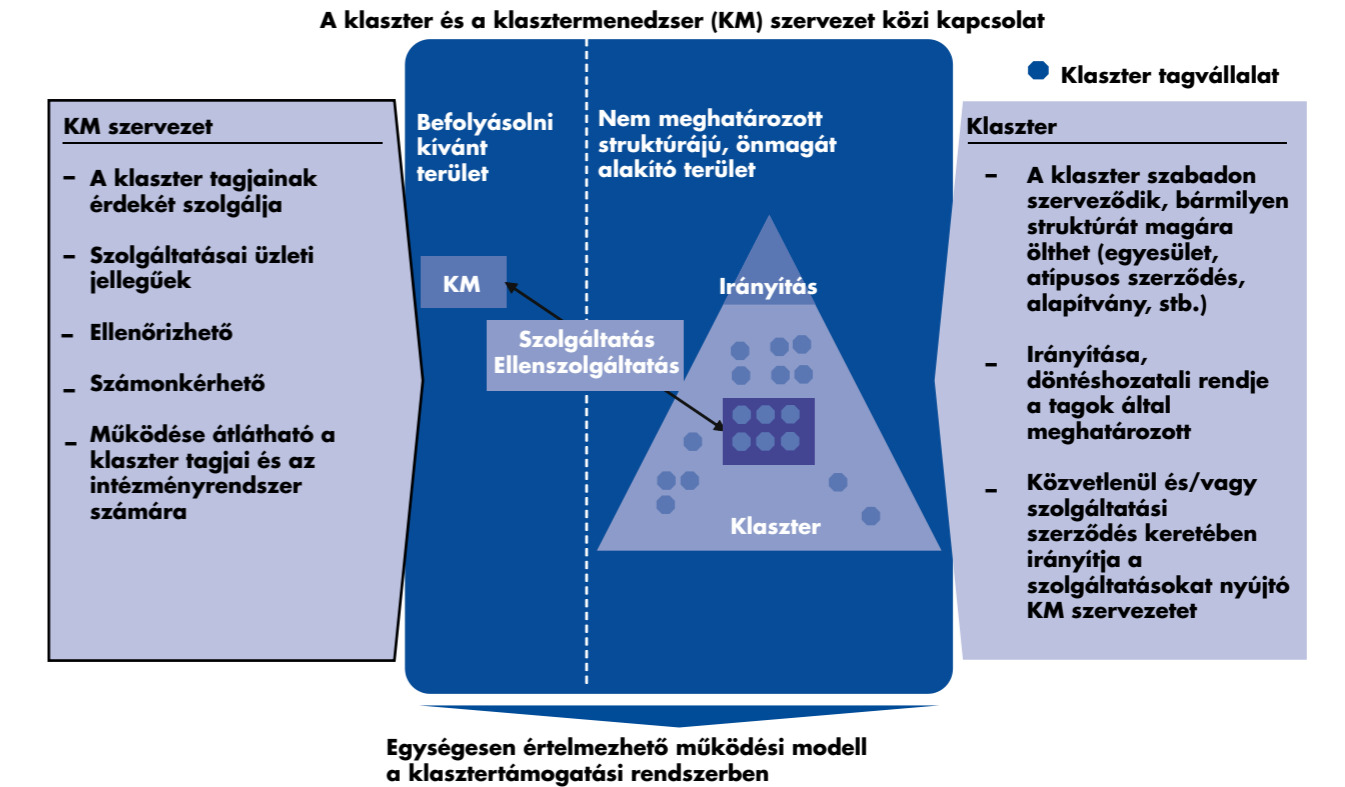
A Pólus Program szempontjai

A Pólus Program a klaszter akkreditációnál egyértelmű szabályt fogalmaz meg a klasztermenedzser szervezetre:

- gazdasági társasági formában kell működnie (lehet profitorientált vagy non-profit), és
- egyik klaszter-tagvállalat sem gyakorolhat benne többségi befolyást.

A klaszter akkor lesz sikeres, ha a klaszter tagjai minél inkább kiaknazzák az együttműködésben rejlő lehetőségeket. Az

A KM szervezet működése és a klaszter irányításának gyakorlata egyaránt elemezendő

együttműködés alapja a kölcsönösség, tehát a tagok mellett, hogy kihasználják a számukra előnyös körülményeket, maguk is felkínálnak, teremtenek együttműködési lehetőségeket.

A klaszteren belül megvalósuló együttműködés egy része a klaszter egésze, de legalább a tagok nagy hányada számára nyújt előnyöket: ilyenek a közös arculat, a közös megjelenés, a szakmai konferenciák, képzések a beszerzési, vagy az értékesítési platformok. Más esetben egy-egy cél elérése érdekében egy projekt erejéig csak néhány tag működik együtt. A klaszter jellemzője, hogy az együttműködő tagok köre nem állandó, hanem az együttműködés célja szerint változó, azaz célkitűzéseinek megvalósítása érdekében egy klaszter tag különböző tagokkal különböző mélységű együttműködést folytat. Ez a sokszínű interaktív együttműködés a klaszter sajátossága. Az együttműködés megszervezését - amennyiben az a tagok jelentős részének közreműködését igényli - jellemzően a klasztermenedzser végzi, de a munka költségeit a klaszter tagjai viselik az erre vonatkozó megállapodásoknak megfelelően.

A klaszter tagság hasznai általában nem az együttműködés kezdeti időszakában jelentkeznek, hanem csak 3-5 éves távlatban. Emiatt gyakori tapasztalat, hogy a klaszter tagok egy része rövid távú előnyöket várva, elveszíti kezdeti türelmét és bizalmát, nem vállal szívesen részt a klasztermenedzser szervezet klaszter tagok érdekében végzett tevékenységének tartós finanszírozásában. Ez a magatartás sok klaszter vegetálását, megszűnését idézheti elő.

Amennyiben egy klaszterben a tagok szűkebb csoportjának együttműködéséről van szó, úgy a résztvevők érdekei világosabban kirajzolódnak. A klasztermenedzser szerepe ezekben az esetekben az együttműködni kívánó partnerek közötti kapcsolat megteremtésére (ha szükséges), a projekt megvalósítási feltételeinek optimalizálására (pl. pályázati források felkutatása), illetve a tagok közötti együttműködés feltételeinek meghatározásában és rögzítésében nyújtott segítségre terjedhet ki. E szolgáltatások díja a klaszter, illetve a klasztertagok által kötött megállapodástól függően kerül megfizetésre. Gyakorlatias megoldás, ha ezeket a költségeket a projekt érdekeltjei (haszonélvezői) fizetik meg a klasztermenedzser részére.

A klaszterek megalakításával kapcsolatosan a PPI, illetve az Iroda Hálózatfejlesztési munkatársai készséggel nyújtanak segítséget.

V. Praktikus ismeretek a Pólus Program pályázataihoz

V.1. Iparjogvédelem

Röviden ismertetjük az iparjogvédelem Pólus Program szempontjából releváns fogalmait, és az egyes eljárásokat a teljesség igénye nélkül.¹

Az iparjogvédelem elsődleges indoka, hogy ösztönözze a szellemi tevékenységet és alkotást, amely által új termékek és szolgáltatások szülehetnek. Az iparjogvédelemnek kettős célt kell kielégítenie: egyrészt szükséges az új ismeretek széles körű terjesztése, hogy használják, hasznosítsák és továbbfejlesszék azokat, másrészt a szellemi alkotás létrehozója ennek piaci előnyeiből részesüljön, a versenytársakhoz képest előnyt szerezzen.

A szabadalom a találmányok jogi védelmét (oltalmát) biztosítja. Szabadalmazható minden új, feltalálói tevékenységen alapuló, iparilag alkalmazható találmány a technika bármely területén. A szabadalmi oltalom időtartama és területi hatálya korlátozott. A szabadalom tulajdonosának legfeljebb 20 évig kizárólagos joga van a találmány szerinti megoldás hasznosítására azokon a területeken (azokban az országokban/országcsoportokban), ahol az oltalmat engedélyezték.

A használati mintaoltalom a szabadalmazható találmány színvonalát el nem érő új szerkezeti kialakítások védelmére szolgáló oltalmi forma. A mintaoltalom alapján a minta tulajdonosának legfeljebb 10 évig kizárólagos joga van a minta hasznosítására azokon a területeken, ahol az oltalmat engedélyezték.

A formatervezésiminta-oltalom az ipari termékek külső formájának jogi oltalmát biztosítja, amivel az oltalom tulajdonosa a piaci pozícióját erősítheti. Oltalom olyan formatervezési mintára szerzhető, amely világviszonylatban új és egyéni jellegű és a törvényi kizáró okok nem állnak fenn. Az oltalom a bejelentés napjától számított öt évig tart, amelyet kérelemre további öt évi időtartamra legfeljebb négy alkalommal lehet meghosszabbítani.

A Magyar Köztársaságban érvényes szabadalmat szabadalmi bejelentéssel lehet szerezni, amelyet különböző utakon lehet kezdeményezni:

- Nemzeti úton: A Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) végzi a szabadalom engedélyezését. A szabadalmi bejelentés kezdeményezéséhez egy űrlapot („Szabadalmi bejelentési kérelem”) kell kitölteni, amelynek elkészítését útmutató segíti. Az engedélyezési eljárás egyes lépéseiért és az oltalom fenntartásáért díjat kell fizetni. Ha a találmány és a szabadalmi bejelentés megfelel minden követelménynek, akkor a Hivatal megadja a szabadalmat, amelyről okiratot ad a jogosultnak.
- Európai úton: Európai szabadalmi bejelentést az Európai Szabadalmi Hivatalnál, illetve az MSZH-nál lehet tenni. A szabadalom a bejelentésben megjelölt valamennyi ország területére kiterjedő hatályú európai szabadalmat ad. Az országok köre bővebb, mint az EU tagállamai, jelenleg 34 országra lehet európai szabadalmat kérni. Mivel az európai bejelentés jelentős költségekkel járhat, tanácsos szabadalmi ügyvivő segítségét igénye venni.
- Szabadalmi Együttműködési Szerződés² keretein belül (nemzetközi bejelentés): Előnye, hogy a Szerződés tagországaiban (jelenleg 138 ország) egy helyen és nyelven benyújtott bejelentéssel kezdeményezhető a szabadalmi eljárás. Mivel a nemzetközi bejelentés jelentős költségekkel járhat, tanácsos szabadalmi ügyvivő segítségét igénye venni.

Külföldi országokra érvényes szabadalmat az egyes illetékes nemzeti hivataloknál, európai úton, illetve a Szabadalmi Együttműködési Szerződés keretein belül lehet kezdeményezni.

A használati mintaoltalom és a formatervezésiminta-oltalom megszerzésére a szabadalomhoz hasonlóan, de attól egyes részeiben eltérően lefolytatott eljárások eredményeként van lehetőség.

A nyilvános szabadalmi és mintaoltalmi iratok kutathatóak. A Magyarországon lajstromba vett szabadalmi és használati minta dokumentumok és folyamatban levő bejelentések a PIPACS iparjogvédelmi adatbázisban hozzáférhetőek. A PIPACS elérhető az MSZH honlapjáról.

A védjegy az árujelzők legfontosabb fajtája. A védjegy az egyes áruk és szolgáltatások azonosítására, egymástól való megkülönböztetésére, a fogyasztók tájékozódásának előmozdítására szolgáló jogi oltalom. A gazdasági verseny alapvető eszköze, amely fontos szereppel bír a marketing területén. A védjegy lehet szó, szóösszetétel, beleértve a személyneveket és a jelmondatokat, betű, szám, ábra, kép, szín, színösszetétel, hangjel, fényjel, hologram, sík- vagy térbeli alakzat, beleértve az áru vagy a csomagolás formáját, és ezek kombinációja, ha megkülönböztetésre alkalmas és grafikailag ábrázolható, nem áll fenn a lajstromozásával szemben feltétlen vagy viszonylagos kizáró ok.

¹ A fejezetben a vonatkozó jogszabályokra támaszkodunk, amelyeket az 4. számú Melléklet tartalmaz.

² Patent Cooperation Treaty (PCT)

Védjegytalmat bármely természetes és jogi személy és jogi személyiség nélküli gazdasági társaság szerezhet, függetlenül attól, hogy folytat-e gazdasági tevékenységet. A védjegyjogosultnak kizárólagos joga van arra, hogy a védjegyet az árujegyzékben szereplő árukkal kapcsolatban használja. A védjegytalom oltalmi ideje a bejelentéstől számított tíz évig tart, amely kérésre további tíz-tíz évre meghosszabbítható.

Magyarországon érvényes védjegytalmat az MSZH-hoz benyújtott védjegybejelentéssel, vagy Európai közösségi védjegybejelentéssel lehet szerezni. Külföldi országokra érvényes védjegytalmat az illetékes ország iparjogvédelmi hivatalához benyújtott bejelentéssel, nemzetközi bejelentéssel vagy Európai közösségi bejelentéssel lehet szerezni.

V.2. Számviteli kérdések

A Pólus Program szempontjából releváns három területről ad tájékoztatást az alfejezet. Elsőként a vissza nem térítendő támogatások alapvető számviteli szabályait foglaljuk össze. Ezt követően kitérünk a bekerülési érték számviteli törvény szerinti meghatározására, amely nagy értékű tárgyi eszközöknek, ingatlanoknak a pályázatokban elszámolható költségként történő feltüntetésekor nyújthat hasznos segítséget. Végül a K+F ráfordítások értelmezéséről szólunk, amelynek többek között az akkreditációban van fontos szerepe.

V.2.1. Vissza nem térítendő támogatások könyvvitele

Kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok esetében a vissza nem térítendő támogatást a számviteli törvény előírásai szerint az egyéb bevételek között kell kimutatni. A támogatás kedvezményezetthez történő megérkezéséig (bankszámlán történő jóváírásig) egyéb követeléseként kell nyilvántartani. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 29.§ (6) bekezdése szerint „Egyéb követeléseként kell kimutatni a munkavállalói tartozást, a visszatérítendő adót, az igényelt, de még nem teljesített támogatást.”

A számviteli törvény 77. § (1) bekezdésében foglaltak szerint „Egyéb bevételek az olyan, az értékesítés nettó árbevételének részét nem képező bevételek, amelyek a rendszeres tevékenység (üzletmenet) során keletkeznek, és nem minősülnek sem a pénzügyi műveletek bevételeinek, sem rendkívüli bevételeknek.” Ugyanezen paragrafus (3) bekezdése szerint „Az egyéb bevételek között kell kimutatni:

...

b) a költségek (a ráfordítások) ellentételezésére - visszafizetési kötelezettség nélkül - az adóhatóságtól, jogszabály által meghatározott szervezettől megkapott, illetve az üzleti évhez kapcsolódóan a mérlegkészítés időpontjáig - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - igényelt (járó) támogatás, juttatás összegét;

...”

Fentiek szerint (T36) Támogatási követeléseként lehet könyvelni a kedvezményezett által a pályázati útmutató és a támogatási szerződés szerint összeállított kifizetési kérelem közreműködős szervezet általi befogadását követően az adott kifizetési kérelemben jóváhagyott támogatási összeget.

A kifizetési kérelem befogadásakor:

T36 Támogatási követelések	K96 Támogatási bevételek
----------------------------	--------------------------

A támogatási összegnek a kedvezményezett bankszámláján történő jóváírásakor:

T36 Támogatási követelések	K96 Támogatási bevételek
----------------------------	--------------------------

Amennyiben a támogatási szerződésben támogatási előleg is szerepel, akkor azt a Kedvezményezett bankszámláján történő jóváírásakor kötelezettséggént kell könyvelni. A kötelezettségek közül csak az utolsó kifizetési kérelemnél történő elszámolásnál lehet az előleget a támogatási követelésekkel szemben kivezetni.

A támogatási előleg jóváírása:

T38 Bankszámla	K45 Támogatási előlegből adódó kötelezettség
----------------	--

Támogatási előleggel történő elszámolás végső kifizetési kérelemnél

T36 Támogatási követelések	K96 Támogatási bevételek
----------------------------	--------------------------

T45 Támogatási előlegből adódó kötelezettség

T45 Támogatási előlegből adódó kötelezettség	K36 Támogatási követelések
--	----------------------------

V.2.2. Bekerülési érték meghatározása

Több ÚMFT-s pályázatban állítható be tárgyi eszköz (műszaki berendezés, gép, épület) az elszámolható költségek közé. A pályázati kiírások általában úgy rendelkeznek, hogy ilyen esetben az elszámolható költség az eszköz bekerülési értéke.

A bekerülési értéket a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 47. §-a (1) bekezdése határozza meg, amely szerint „Az eszköz bekerülési (beszerzési, előállítási) értéke az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege. A bekerülési (beszerzési) érték az engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételárat, továbbá az eszköz beszerzésével, üzembe helyezésével, raktárba történt beszállításával kapcsolatban felmerült szállítási és rakodási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési, közvetítői tevékenység ellenértékét, díjait... , a bizományi díjat, a beszerzéshez kapcsolódó adókat és adójellegű tételeket, a vámterheket foglalja magában.” A vételáron felül tehát további tételek képezhetik részét a bekerülési értéknek.

A pályázatok szempontjából fontos, hogy ugyanezen paragrafus (4) bekezdése a bekerülési értéket a következővel egészíti ki: „Az (1) bekezdés szerinti bekerülési (beszerzési) érték részét képezi ... d) a beruházás tervezés, a beruházás előkészítés, a beruházás lebonyolítás, az új technológia elsajátítás (a betanítás) díjai, közvetlen költségei. ...”. Külön számviteli kérdés³ foglalkozik azzal, hogy a beruházáshoz köthető üzletviteli és gazdasági tanácsadás (pl. megvalósíthatósági tanulmány írás) részét képezi-e a bekerülési értéknek. Amennyiben az üzletviteli és gazdasági tanácsadás bizonyíthatóan szoros kapcsolatban van a beruházással, azaz az eszközökhöz egyedileg hozzákapcsolható, akkor annak értéke a beruházás bekerülési értékének részét képezi.

Természetesen mindig szükséges az adott pályázat pályázati útmutatójának szövegét részleteiben áttanulmányozni, hiszen az útmutató kifejezetten tilthatja egyes ráfordítások elszámolását (pl. pályázatírás költsége).

V.2.3. K+F+I ráfordítások

K+F+I ráfordításon azokat a ráfordításokat értjük, amelyek a vállalkozások könyveiben kimutatható, ténylegesen felmerült olyan kiadások, amelyek a vállalkozás kutatás-fejlesztési tevékenységét szolgálták. E tevékenységek lehetnek a vállalkozás által végzett tevékenységek során felmerülő ráfordítások (személyi jellegű ráfordítások, anyagjellegű ráfordítások), s lehetnek harmadik féltől vásárolt szolgáltatások, immateriális javak, tárgyi eszközök.

A személyi jellegű ráfordítások esetén szükséges írásos megbízást adni az adott K+F témán dolgozó alkalmazottnak, vagy munkaköri leírásukat a végzett feladatnak megfelelően módosítani. Egyértelműen szükséges rendelkezni arról, hogy az adott K+F tevékenységet teljes munkaidőben vagy részmunkaidőben (ebben az esetben hány órában) végzi a munkatárs, hiszen ennek megfelelően lehet a bérköltségeit és annak járulékait K+F ráfordításnak tekinteni.

Tárgyi eszközök (műszaki gépek, berendezések) K+F cél érdekében történő használata esetén időnyilvántartást szükséges vezetni, amelynek alapján lehet az értékcsökkenési leírás és az üzemletési költségek arányos részét K+F+I ráfordításnak tekinteni.

K+F célra felhasznált anyagok, készletek esetén egyértelműen megállapítható kell, hogy legyen, hogy a felhasználás milyen célt szolgált.

V.3. Innovációs alapfogalmak

Igazodva a nemzetközi gyakorlathoz a magyar jogszabályok a K+F+I fogalomhasználatban az ún. Frascati-kézikönyv⁴ és az Oslo kézikönyv⁵ meghatározásait használják.

³ 36/2003. Számviteli kérdés

⁴ OECD: Javaslat a kutatás és kísérleti fejlesztés felméréseinek egységes gyakorlatára. 2002. Letölthető: <http://www.nkth.gov.hu/main.php?foldes=466&articleID=3822&ctag=articlelist&iid=1>. A releváns magyar jogszabályok több helyen is definiálnak egy-egy fogalmat (pl. az alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés fogalmait a számviteli törvényben és a KTIA alapról szóló törvényben is meghatározásra kerül), amelyek szövegezésben némileg eltérhetnek egymástól, de tartalmi mondanivalójuk azonos.

⁵ Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data. Third edition. Az OECD és az Eurostat közös kiadványa. Az Interneten megtalálható: http://www.oecd.org/document/23/0,2340,en_2649_37417_35595607_1_1_1_37417,00.html

Fogalmi meghatározások

Alapkutatás	Elsődlegesen a jelenségek lényegére és a megfigyelhető tényekre vonatkozó tudományos ismeretek bővítését célzó kísérleti, tapasztalati, rendszerező vagy elméleti munka
Alkalmazott vagy ipari kutatás	Új ismeret szerzésére elsődlegesen meghatározott gyakorlati cél érdekében végzett eredeti vizsgálat
Hasznosító vállalkozás (spin-off, spin-out)	Költségvetési vagy non-profit kutatóhelyen létrejött szellemi alkotások üzleti hasznosítása céljából az ilyen kutatóhely által alapított, illetve részvételével vagy részesedésével működő gazdasági társaság
Kísérleti vagy pre-kompetitív fejlesztés	A kutatásból és/vagy a gyakorlati tapasztalatokból nyert, már létező tudásra támaszkodó tevékenység, amelynek célja új anyagok, termékek, eljárások, rendszerek, szolgáltatások létrehozása, vagy a már meglévők lényeges továbbfejlesztése
Kutatás-fejlesztés	Magában foglalja az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést
Technológiai innováció	A gazdasági tevékenység hatékonyságának, jövedelmezőségének javítása, illetve kedvező társadalmi és környezeti hatások elérése érdekében végzett tudományos, műszaki, szervezési, gazdálkodási, kereskedelmi műveletek összessége, amelyek eredményeként új vagy lényegesen módosított termékek, eljárások, szolgáltatások jönnek létre, új vagy lényegesen módosított eljárások, technológiák alkalmazására, piaci bevezetésére kerül sor, beleértve azokat a változásokat, amelyek csak adott ágazatban vagy adott szervezetnél minősülnek újdonságnak
Eljárási innováció	Új vagy jelentős mértékben javított termelési vagy szolgáltatási módszer alkalmazása, ideértve a technikákban, felszerelésekben vagy szoftverekben eszközölt jelentős változtatásokat is
Szervezési innováció	Új szervezési módszer alkalmazása a vállalkozás üzleti gyakorlatában, munkahelyi szervezetében vagy külső kapcsolataiban, azzal, hogy az ezen területeken eszközölt olyan változtatások, amelyek a vállalkozáson belül már alkalmazott szervezési módszereken alapulnak, a vezetési stratégia megváltoztatása, a fúziók és felvásárlások, egy eljárás alkalmazásának beszüntetése, az egyszerű tőkepótlás vagy tőkenövelés, a kizárólag az értékesítési árak megváltoztatásához köthető változások, az egyedi igényekhez igazítás, a rendes szezonális és egyéb ciklikus változások, az új vagy jelentősen továbbfejlesztett termékekkel folytatott kereskedelem nem minősül innovációnak

VI. Mellékletek

1. K+F és vállalkozásfejlesztési támogatások, pólus konstrukciók az innovációs lánc mentén	30
2. Pályázati konstrukciók listája	32
3. Pólus Program Alapító Dokumentum	60
4. Jogszabálylista	62
5. Webcímek	63
6. Elérhetőségek	64
7. Szakirodalom	66

Lehatárolt konstrukciók						
Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek		Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP-1.2.2, KMOP-1.1.3/B Innovációs és technológiai parkok támogatása	A pólus városokban kutatás-fejlesztési és innovációs szolgáltató központok („science parkok”) kialakítása kutatási és IKT infrastruktúra egyedi, magas szintű K+F+I, technológiai, inkubátor szolgáltatásokkal	Gazdasági társaságok, amelyben egy pólusváros önkormányzata, vagy a pólusváros önkormányzatának kizárólagos tulajdonát képező gazdasági társasága és/vagy állami felsőoktatási intézménye mint tag, illetve részvényes legalább 5%-os részesedéssel, vagy legalább a szavazatok 5%-ával rendelkezik		1. Kutatás-fejlesztési, innovációs célt szolgáló infrastrukturális és ingatlan beruházás. 2. Új műszaki berendezések, gépek, műszerek, felszerelések beszerzése, szállítása, üzembe helyezése, használatuk betanítása. 3. Az eszközbeszerzéshez kapcsolódó licenc, know-how beszerzések. 4. Információs technológia-fejlesztés. 5. A K+F+I szolgáltatások nyújtásához szükséges minőség-, környezet- és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésének támogatása. Az első és második pontban szereplő tevékenységek kötelezően részét kell képezze a benyújtott pályázatnak.	Keret: GOP: 10,5 milliárd Ft KMOP: 4 milliárd Ft Mérték: GOP-ban 50 % KMOP-ban 25% GOP: 1-5 Mrd Ft KMOP: 0,5-3 Mrd Ft 20 %-ig, max. 300 millió Ft-ig előleg kérhető	Debrecen: gyógyszeripar, agrárinnováció, Miskolc: nanotechnológia, vegyipar, mechatronika, megújuló, alternatív energiák, Szeged: egészségipari, környezetipari, és agrárgazdasági biotechnológia, Pécs: kulturális, egészség- és környezetipar, Győr: autóipar, gépgyártás, megújuló energiák, Székesfehérvár, Veszprém: IKT, mechatronika, logisztika és környezetipar. Pólusonként 1 projekt kaphat támogatást Megjelentetés: 2008. jún.
GOP-1.2.1 Pólus innovációs klaszterek támogatása Készülő pályázati konstrukció Tükörpályázat KMOP-ban szintén előkészítés alatt.	A pólus program keretében együttműködő innovatív vállalkozások (a pólus innovációs klaszter) számára szükséges, nyílt hozzáférésű innovációs tanácsadó és támogató szolgáltatások széles körének, valamint az infrastrukturális és műszaki fejlesztési háttérnek a biztosítása, a klasztermenedzser által működtetett innovációs és technológiai parkok fejlesztése révén.	Kizárólag egy akkreditált pólus innovációs klaszterbe tartozó legalább 3 független tag tulajdonosi részvételével a projekt végrehajtására létrehozott gazdasági társaságok pályázhatnak. A klasztertagok mint tagok, illetve részvényesek a szavazatok legfeljebb 50%-ával rendelkezhetnek a pályázó projektársaságban.		K+F projekt támogatás jogcím alapján: - Kísérleti fejlesztés; KKV-k iparjogvédelmi támogatása jogcím alapján: - A projekt keretében létrehozott szellemi alkotások jogi védelmére irányuló tevékenységek összessége; Regionális beruházási támogatás jogcím alapján: - Eszközbeszerzés, valamint az eszközbeszerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések; - Információs technológia-fejlesztés, beleértve közös informatikai platform kialakítását, az online megjelenés, e-kereskedelem és egyéb e-szolgáltatások támogatását is; - Ingatlan beruházás; De minimis típusú támogatás keretében: - Marketing - Klasztermenedzsment	Keret 2008-ban: 10 Mrd Ft, teljes keret: 47,7 Mrd Ft Mérték: max. 50 % Összeg: 0,3-1,5 Mrd Ft Előleg van.	KMR területén nem vehető igénybe, tükörpályázat készül Felhívás tervezett közzététele: 2008. szeptember
GOP-1.3.1/B A klaszterkezdemenyezések közös vállalati innovációjának ösztönzése	Az innovatív vállalkozások közös kutatás fejlesztési, innovációs tevékenységének támogatása, az új, korszerű, magas értéket képviselő termékek szolgáltatások, technológiák kidolgozás és bevezetése	Gazdasági társaságok, szövetkezetek		Kísérleti fejlesztés: eredmények tervekbe foglalása, prototípus, termék, szolgáltatás tervezése, tesztelése, kísérleti gyártás, próbaüzem KKV-k iparjogvédelme Marketing: új termék, technológia piaci bevezetése A kísérleti-fejlesztés kötelező része a projektnek.	Keret: 3,32 Mrd Ft Teljes keret: 16,6 Mrd Ft Kísérleti fejlesztés: 45 % KMOP: 40 % Marketing, iparjogvédelem terén szintén. Min. 25 millió Ft. Max: 200 millió Ft. Előleg a támogatás 20%-a.	2008.06.30. Beadás: 2008. 07.28 – 2008. 08.29.
TIOP 1.3.3. Agóra-Pólusvárosok Olyan intézményrendszer kialakítása, amely hozzájárul a pólus városok versenyképességének növeléséhez, bemutatja a város felsőoktatási, tudományos, gazdasági lehetőségeit eredményeit, bekapcsolja a lakosságot az innovációs folyamatba, segíti a műszaki, természettudományos nevelést.	Olyan intézményrendszer kialakítása, amely hozzájárul a pólus városok versenyképességének növeléséhez, bemutatja a város felsőoktatási, tudományos, gazdasági lehetőségeit eredményeit, bekapcsolja a lakosságot az innovációs folyamatba, segíti a műszaki, természettudományos nevelést.	Pólus, illetve társ-pólus városok önkormányzatai, kivéve Budapest és Pécs (Az önkormányzatnak kötelezően együtt kell működnie felsőoktatási intézménnyel.)		Meglévő épületek korszerűsítése, bővítése, átalakítása az intézmény felszerelése: eszköz, bútor, IKT infrastruktúra, pólus tematikához kapcsolódó kiállító terek, műhelyek felszerelése szolgáltatások igénybevétele, projektmenedzsment, adminisztrációs tevékenység	Keret: 9,1 Mrd Ft Nem állami támogatás esetén 100 %. Állami támogatásnak minősülő fejlesztéseknél a regionális térkép szerint. Min: 1 mrd Ft Max: 1,75 Mrd Ft	Beadás: Első forduló: 2008. május 30.

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TIO P 1.3.4. Regionális tudástárak – A fejlesztési pólus-városok egyetemi központjaihoz kapcsolódó könyvtár fejlesztések	A felsőoktatás nem-formális és informális oktatási és egyéb közösségi funkcióinak erősítését, a felsőoktatás és a kultúra közötti együttműködést, közös működési formák kialakítását szolgáló regionális tudástárak létrehozása, a fejlesztési pólus- és társ-pólus-városok felsőoktatási, szak- és megyei könyvtárainak összehangolt fejlesztése révén.		A felsőoktatási intézményekben létrehozott tudományos tartalmak, kutatási eredmények szolgáltatására alkalmas infrastruktúra fejlesztése, az együttműködő könyvtárak közös integrált rendszerének megteremtése, közös kiszolgáló rendszer infrastrukturális feltételeinek kialakítása, összehangolt logikai és fizikai biztonság- és védelemtechnikai beruházások.	Keret: 1,5 Mrd Ft	Felhívás közzététele: 2008. december 11. Pályázatok beadása: 2009. január 25.
TÁMOP 2.1.3. Munkahelyi képzések támogatása – mikro és kisvállalkozások	Célja a foglalkoztathatóság javítása, a munkavállalók tudásának folyamatos fejlesztése. További célja, hogy a képzésekkel megteremtse a tudatos emberi erőforrás gazdálkodás alapjait a mikro- és kisvállalkozásoknál.	Gazdasági társaság, Szövetkezet. Egyéni vállalkozó	- szakmai képzés és az Európai Unióval kapcsolatos képzések, amennyiben azok a vállalkozás létesítő okiratába a pályázat benyújtásakor bejegyzett tevékenységi körökhöz kapcsolódnak; - a vállalkozás működésével kapcsolatos képzések (pénzügyi, számviteli, adó, vám, tb stb.); - idegen nyelvi képzés; - számítástechnikai, informatikai képzés; - munka- és egészségvédelem - vezetőképzés a vállalkozás vezető tisztségviselői, középvezetői számára (csak abban az esetben támogatható, ha a fenti képzéstípusok közé tartozó legalább egy képzés szerepel a pályázatban) Kizárólag OKJ-s, vagy akkreditált képzés.	Támogatás mérték: 80 %. Hátrányos helyzetű személyek esetén. 90 % Min: 1 millió Ft Max: 25 millió Ft	2008-ban nem jelenik meg.
TÁMOP 2.1.5 Munkahelyi képzések támogatása – középvállalatok	Célja a foglalkoztathatóság javítása, a munkavállalók tudásának folyamatos fejlesztése. További célja, hogy a képzésekkel megteremtse a tudatos emberi erőforrás gazdálkodás alapjait a középvállalatoknál	Gazdasági társaság, Szövetkezet. Egyéni vállalkozó	- szakmai képzés és az Európai Unióval kapcsolatos képzések, amennyiben azok a vállalkozás létesítő okiratába a pályázat benyújtásakor bejegyzett tevékenységi körökhöz kapcsolódnak; - a vállalkozás működésével kapcsolatos képzések (pénzügyi, számviteli, adó, vám, társadalombiztosítási stb.); - idegen nyelvi képzés; - számítástechnikai, informatikai képzés; - munka- és egészségvédelem. - vezetőképzés a vállalkozás vezető tisztségviselői, középvezetői számára (csak abban az esetben támogatható, ha a fenti képzéstípusok közé tartozó legalább egy képzés szerepel a pályázatban)		2008-ban nem jelenik meg.
TÁMOP 2.3.2. Munkaerőpiaci keresleti és kínálati előrejelzések készítése	Munkaerőpiac keresleti és kínálati információk nyújtása döntés előkészítés céljából.		a) komponens: Országos munkaerő-piac előrejelzések modell-keretében történő készítésének megalapozása és munkaerőpiaci előrejelzések elkészítése, b) komponens. Regionális munkaerőpiaci előrejelzések készítése Középtávú, régiókra, vagy más meghatározott területi egységekre érvényes, folyamatosan megújított-gördülő- és igények szerint mélyített munkaerő keresleti előrejelzés, ehhez illesztett kínálati adatbázis kifejlesztése és erre épülő, IT alapon is elérhető szolgáltatás nyújtása	Keret: 1,8 Mrd Ft	Felhívás közzététele: 2008. december 11. Pályázatok beadása: 2009. január 25.

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 4.2.1. A tudáshasznosulást, tudástranszfert segítő eszköz- és feltételrendszer kialakítása	A konstrukció célja a felsőoktatás és gazdaság kapcsolatának erősítése, nemzetközi szintű tudásbázisok fejlesztése. Az innovációs szolgáltató központok számára – a GOP 1.2.1 intézkedéséhez kapcsolódva – a tudás „termelését” biztosító felsőoktatási szolgáltatások körének bővítése és fejlesztése. A felsőoktatási intézmények K+F+I tevékenységének elősegítése A kutatók szerepének erősítése a privátszférában. A tudás- és a technológia transzfer a szellemi tulajdon védelme A mester és PhD képzés gyakorlatorientáltabbá tétele, Vállalati-kutatói kapcsolatok fejlesztése. Kutatási eredmények hasznosítása.	Felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek és velük együttműködő kutatói csoportok, szervezetek. A támogatás elérésének alapfeltétele az együttműködési megállapodás. Intézményenként egy pályázat adható be, de ezen belül több kutatási terület technológia transzfer szerepelhet.	Új technológiatranszfer megoldások installációja, kollaborációs és koordinációs tevékenységek; Tartalommenedzsment szolgáltatások; Technológiatranszferrel kapcsolatos spin-off cégek létrehozása, működtetése; Technológiatranszfer hálózat kialakítása; Transznacionális transzfer együttműködések kialakítása; Technológia transzfer pilot projektek lebonyolítása; Technológiatranszfer szakmai tanácsadás és helpdesk; Technológiatranszfer szolgáltatások nyújtása; A technológiatranszfer tevékenységét megalapozó elemzések, tanulmányok, stratégiák és tervek készítése, aktív és passzív (nyomtatott és elektronikus) disszemináció; A szellemi tulajdon-védelemhez kapcsolódó oltalmak megszerzésének támogatása, szabadalmi ügyvivői tevékenység, újdonságkutatás, szellemi tulajdon-menedzsment szolgáltatások; Új technológiatranszfer módszerek kifejlesztése és alkalmazása; Jogi, iparjogvédelmi, innovációs pénzügyi és üzleti, marketing, tanácsadás igénybevétele és nyújtása; Technológiatranszfer célokat szolgáló tudományos eszközök és berendezések beszerzése; Technológiatranszfer szoftverek beszerzése, Nem saját tulajdonú szellemi alkotás vagy az ahhoz kapcsolódó licenc vásárlása; A célokkal összefüggő akkreditált képzések (pl. hallgatók, oktatók, kutatók szakmai és tudományos továbbképzése); Kutatási eredmények adaptálása, továbbfejlesztése; Innovációs projekt megvalósíthatósági tanulmánya;	Keret: 3,3 milliárd KMR: 440 millió Mértéke: 85% Összege: 50-400 millió Ft	Felhívás közzététele: 2008. június 30. Pályázatok beadása: 2008. augusztus 14.
KMOP 1.5.2. Regionális jelentőségű klaszterek közös beruházásainak támogatása, szolgáltatásainak kialakítása és fejlesztése	Előmozdítsa a vállalkozások, az oktatási- és K+F intézmények, valamint a helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködések.	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 1,13 Mrd Ft /2007, 2008/ Induló klaszterek: max. 40 millió Ft Fejlődő klaszterek: max. 200 millió Ft. Mértéke 25-100%.	2008. május 30-2008. augusztus 29.
DAOP 1.2.1. Klaszter menedzsment szervezetek létrehozása, közös eszközbeszerzései és beruházásai	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést.	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 590 millió Ft /2007, 2008/ Induló klaszter max: 40 millió Ft Fejlődő klaszter max: 40 millió Ft	Pályázatok beadása: 2008. május 30-2008. augusztus 29.
DDOP 1.1.3. Regionális jelentőségű klaszterek és a vállalkozások közötti együttműködések erősítése közös beruházásainak támogatása, szolgáltatásainak kialakítása és fejlesztése	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést.	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 700 millió Ft /2007,2008/ Induló klaszter: max: 40 millió Ft. Fejlődő klaszter: max: 150 millió Ft.	Pályázatok beadása: 2008. május 30.-2008. augusztus 29.

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
ÉAOP 1.1.2. Klaszter menedzsment szervezetek létrehozása, megerősítése	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 800 millió Ft. /2008/ Induló, max: 45 millió Ft Fejlődő, max:100 millió Ft. Legfeljebb 50 %.	Pályázatok beadása: 2008. május 30.- 2008.augusztus 29.
ÉMOP 1.2.1. Regionális jelentőségű klaszterek közös beruházásainak támogatása, szolgáltatásainak kialakítása és fejlesztése	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 1403 millió Ft Induló,max: 50 millió Ft. Fejlődő, max: 200 millió Ft. Mértéke: 50-80 %	Pályázatok beadása: 2008. május 30.- 208.augusztus 29.
KDOP 1.2.1. Regionális jelentőségű klaszterek közös beruházásainak támogatása, szolgáltatásainak kialakítása és fejlesztése	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 750 millió Ft Induló, max:40 millió Ft Fejlődő, max: 150 millió Ft Mértéke: 40-80 %-ig	Pályázatok beadása: 2008. május 30.- 208.augusztus 29.
NYDOP 1.1.1. Klaszterek szolgáltatásainak fejlesztése	Előmozdítsa a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, iparági klaszter formában megvalósuló együttműködést	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok alapítványok kutató intézetek, oktatási intézmények és konzorciumaik	A klasztermenedzsmenthez kapcsolódó tevékenységek. A klaszter közös beruházása. /A klaszterek közös beruházásai, eszközbeszerzései támogatásának feltétele, hogy minimum 5 KKV-nak minősülő klasztertag igazoltan vegyen részt a konkrét beruházásban.	Keret: 814 millió Ft. Induló, max:30 millió Ft Fejlődő, max: 90 millió Ft Mértéke: 30-50 %-ig	Pályázatok beadása: 2008. május 30.- 208.augusztus 29.

Többlét pontos konstrukciók

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP-1.1.1. Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	A cél olyan kutatás-fejlesztési projektek támogatása, amelyek kutatási eredményekre támaszkodva korszerű, magas értéket képviselő prototípusok, illetve esetenként piacépítő termékek, eljárások és szolgáltatások létrejöttét eredményezik.	Kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok, szövetkezetek. kizárólag mikro-, kis illetve középvállalkozások pályázhatnak	1. Ipari kutatás: új tudásanyag megszerzésére irányuló kutatás, amelynek célja, hogy az így megszerzett tudásanyag felhasználható legyen új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez, illetve jelentős javulást eredményezzen a már meglévő termékekben, eljárásokban vagy szolgáltatásokban. 2. Kísérleti fejlesztés: az ipari kutatás eredményének tervekbe foglalása, azaz új vagy továbbfejlesztett prototípusok, termékek, eljárások, szolgáltatások tervezése, létrehozása, tesztelése. 3. KKV-k iparjogvédelmi tevékenysége: a szellemi alkotások jogi védelmére irányuló tevékenységek összessége. A második pontban szereplő tevékenység kötelezően részét kell képezze a benyújtott pályázatnak. Ipari kutatásra és kísérleti fejlesztésre együttesen a K+F projekt támogatás jogcím keretében lehet pályázni.	Keret: GOP: 5,99 Mrd Ft KMOP: 1,49 Mrd Ft Mérték: Ipari kutatás: GOP 70 % KMOP: 65 % Kísérleti fejlesztés: GOP 45 % KMOP: 40 % Összeg: 50-300 millió Ft Előleg: 20 %	Felhívás közzététele: 2008. június első fele.
GOP -1.3.1/A Vállalati innováció támogatása	Az innovatív vállalkozások kutatás fejlesztési, innovációs tevékenységének támogatása, az új, korszerű, magas értéket képviselő termékek szolgáltatások, technológiák kidolgozása és bevezetése	Gazdasági társaságok, szövetkezetek	Kísérleti fejlesztés: eredmények tervekbe foglalása, prototípus, termék, szolgáltatás tervezése, tesztelése, kísérleti gyártás, próbaüzem KKV-k iparjogvédelme Marketing: új termék, technológia piaci bevezetése Az első bekezdés kötelező része a projektnek.	Keret: 13,8 Mrd Ft KMOP: 3,53 Mrd Ft Mértéke: Kísérleti fejlesztés: 45 % KMOP: 40 % Marketing, iparjogvédelem terén szintén. Min. 25 millió Ft. Max: 200 millió Ft. Előleg a támogatás 20%-a.	Felhívás közzététele: 2008. jún.

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP-2.2.3 E-kereskedelem és egyéb e-szolgáltatások	A konstrukció fő célja a hazai kis- és középvállalkozások jövedelemtermelő képességének erősítése az információs és kommunikációs technológiai (továbbiakban: IKT) megoldások hatékony alkalmazása révén mind a vállalatközi üzleti folyamatokban, mind a vállalkozások által nyújtott szolgáltatásokban.	Gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók, gazdasági kamarák, vállalkozói érdekképviseleti szervek	<ol style="list-style-type: none"> 1. On-line ügyfélszolgálati rendszer, integrált, értékesítést támogató, marketing automatizáló és ügyfélkapcsolat kezelési (CRM) rendszer kialakítása. 2. B2C es C2C alapú virtuális bevásárlóközpontok/elektronikus szolgáltatások kialakítása, feltöltése és beindítása. 3. B2B alapú virtuális bevásárlóközpontok/elektronikus szolgáltatások kialakítása, feltöltése és beindítása. 4. Elektronikus szerződéskötés kialakítása. 5. Elektronikus számlázás kialakítása. 6. Vállalatok üzleti informatikai rendszerének összekapcsolása, a rendszerek együttműködési képességet (interoperabilitását) biztosító informatikai megoldások bevezetése 7. A fenti alkalmazásokhoz (1-6) kapcsolódóan elektronikus fizetés kialakítása. 8. A fenti alkalmazásokhoz (1-6) kapcsolódóan fokozott biztonságú vagy minősített elektronikus aláírás bevezetése. 9. A fenti alkalmazásokhoz (1-6) kapcsolódóan elektronikus kereskedelmi szolgáltató üzleti partnereinek elektronikus értékesítésbe és beszerzésbe vetett bizalmat növelő tartalmak (pl. tájékoztató anyagok, demonstrációs anyagok, általános szerződési feltételek) előállítás. 10. A fenti alkalmazásokhoz (1-6) kapcsolódóan a tranzakciók biztonságát szolgáló, illetve növelő informatikai rendszer bevezetése. 	<p>Keret: 2 Mrd Ft GOP 278 millió KMOP</p> <p>Az elnyerhető támogatás mértéke maximum az összes elszámolható költség 50%-a GOP 30 % KMOP</p> <p>Min: 3 millió Ft Max: 20 millió Ft GOP Min:2 Millió Ft Max:16 millió Ft KMOP</p>	Pályázatok beadása: 2008. május 5 – augusztus 1.
TIOP 1.3.1 Felsőoktatási tevékenységek színvonalának emeléséhez szükséges infrastrukturális és informatikai fejlesztések támogatása Pólusra is kiterjed	Az oktatással, kutatással, vállalkozással kapcsolatos infrastruktúra fejlesztés	Felsőoktatási intézmények /a/ + K+F+I tevékenységét támogató non-profit intézmények, non-profit szervezetek konzorciumai /b/	<ol style="list-style-type: none"> a) az épített infrastruktúra fejlesztése: oktatást, kutatást, innovációt szolgáló épületek, laboratóriumok, komplex hallgatói-oktatói-kutatói terek kialakítása b) infokommunikációs technológia fejlesztése 	<p>Keret: a. 40 Mrd Ft b. 9,7 Mrd Ft</p> <p>Mérték: a. 95 % b. 100 %</p> <p>Összeg: a: 0,5-6 Mrd Ft b: 50-500 millió Ft</p>	Kétfordulós pályázat. KMR-re nem terjed ki A keret 70 %-át matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai tudományterületek fejlesztésére kell fordítani.
TIOP 1.2.2. múzeumok iskolabarát fejlesztése és oktatási képzési szerepének infrastrukturális erősítése	A múzeumok oktatási-képzési szerepének erősítéséhez, iskola-barát szemléltető oktatás megújulásához szükséges infrastrukturális háttér megteremtése.		A választott konstrukció három típusú tevékenységet támogat. Az a) és c) tevékenységekre külön-külön a b) tevékenységre csak kombináltan lehet pályázni. A: Oktató múzeum B: Látványtár C: Virtuális kiállítás		Felhívás közzététele: 2008. szeptember 30. Pályázatok beadása: 2008. november 14.
TÁMOP 2.1.4. Munkahelyi képzések támogatása – ernyőszervezeteken keresztül kamara és HFI együttműködés a feltétel	Később kerül kidolgozásra				Megjelenés: 2008. október 10.

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 4.1.2. Tartalomfejlesztés, tananyagfejlesztés és képzők képzése	A konstrukció célja, hogy lehetőséget teremtsen a felsőoktatási intézményeknek arra, hogy felkészüljenek a bolognai folyamatból, az Európai Képesítési Keretrendszerből (EKKR), az egész életen áttartó tanulás stratégiájából fakadó követelmények teljesítésére a tananyagfejlesztés, a tartalomfejlesztés valamint a pedagógus továbbképzés, a képzők képzése területén). Célja továbbá, hogy a Lisszaboni Stratégiával összhangban elősegítse a korszerű matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai képzési területek fejlesztését; a korszerű tananyagok, képzési módszerek kidolgozásával és terjesztésével hozzájáruljon az e területeken tanulók és végzetek számarányának növeléséhez.	<p>„A” komponens: felsőoktatási intézmények, illetve azokkal – együttműködési megállapodás alapján – együttműködő fejlesztő csoportok, non-profit szervezetek, tananyag- és tartalomfejlesztéssel foglalkozó non-profit kutató intézetek, szervezetek, illetve ezek konzorciumai Egy felsőoktatási intézmény, főpályázóként képzési területenként 1 pályázatot adhat be. Kötelező másik felsőoktatási intézményt konzorciumi partnernek bevonni, ha a fejlesztendő képzési terület, vagy azon belül szak képzését legalább még 3 intézményben folytatják. Szakmai szervezet önállóan nem, csak felsőoktatási intézménnyel együtt pályázhat. Egy szakmai szervezet maximum 20 projektben lehet konzorciumi partner.</p> <p>„B” komponens Pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézmények, melyek dokumentált tapasztalattal rendelkeznek kompetencia alapú képzések területén</p> <p>„C” komponens felsőoktatási intézmények (lásd az Ftv. 1. számú mellékletét),</p>	<p>A komponens: Nemzetközileg elismert tananyagok vásár-lása, adaptációja; Idegen nyelvű tananyagok fordítása, magyar nyelvű tananyagok idegen nyelven történő előállítás; Interdiszciplináris és komplex megközelítésű tananyagkészítés; Munkaerő-piaci szereplők bevonása a tan-anyagfejlesztésbe; Tananyagfejlesztés össze-hangolása a munkaerő-piaci elvárásokkal; Idegen nyelvű kreditek beépítése a tan-anyagokba, kétnyelvű képzések fejlesztése; Modulrendszerű tananyagok fejlesztése; A tananyagokba és a képzési programokba a korszerű matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai eredmények beépítése; Általános elv, hogy a támogatott projekt-nek direkt módon kell on-line elérhető képzési-tartalmat, tartalomszolgáltatást eredményeznie, valamint a metaadatokra vonatkozóan alkalmaznia a hazai ajánlásokat; Off-line tartalmak on-line megjelenítése; Hagyományos tudás- és információ alapú tudományterületek on-line hozzáférhetőségének kialakítása; Saját, emelt szintű tartalom-szolgáltatást nyújtó felületek készítése; Fenntartható fejlődés beépítése a komplex képzési programokba. Kreditallokáció felülvizsgálata, kredittartalom intézményi illetve tudományági összehangolása; intézményi ekvivalencia táblázat kialakítása; Áttérés a nyomtatott tartalmakról a digitális tartalmakra; A tan-anyag és tartalomfejlesztésekhez kapcsolódóan tudományos szakadatbázisok beszerzése; A modern oktatástechnológiai eszközök és módszerek alkalmazásának beépítése a tan-anyagokba; Az oktatás minden szintjén, de főként a felsőoktatásban a K+F+I szerepének és új eredményeinek megismertetése és beépítése a képzési programokba és a tananyagok-ba. Az új tudományos és technikai eredményekkel összefüggő ismeretek beépülése az egyes szakmák továbbképzésébe</p> <p>B komponens: Regionális szolgáltató, kutató és továbbképző intézményhálózat kialakítása a pedagógus-képző intézményekre. Olyan rugalmas (transz)nacionális fórum megteremtése a tanárképzés fejlesztésére, amely összekapcsolja a tanárképzésben érdekelt intézményeket, tanárokat, oktatókat.</p> <p>C komponens: Egyetemi oktatók képzésének biztosítása akkreditált továbbképzési keretek közt az alábbi területeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pedagógiai módszertani ismeretek • IKT eszközök használata. • Szakmai nyelvtudás bővítése. • Korszerű piaci ismeretek (minőségügy, fenntartható fejlődés, fogyasztóvédelem, vállalkozási ismeretek). • Menedzsmenti készségek, ismeretek <p>A legújabb nemzetközi eredmények tapasztalatok átadását célzó nemzetközi szakmai továbbképzés megvalósítása az intézményben</p>	<p>Keret: 4,8 milliárd KMR: 96 millió</p> <p>Mérték: 80%</p> <p>Összege: A komp.: 20-100 millió B komp.: 80-160 millió C komp.: 3-45 millió</p>	<p>Pályázat kiírása: 2008. szeptember 30.</p> <p>Pályázatok beadása: 2008. november 14.</p>

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 4.2.3. A tudományos eredmények elismerése és disszeminációja	<p>A konstrukció célja a magyar tudomány és a műszaki fejlesztés hazai és nemzetközi elismerésének javítása; a tudományos eredmények és ismeretek hatékony átadása. Az elért eredmények megismertetése, világszínvonalú hazai kutatóegyetemek létrejöttének támogatása ott, ahol a személyi és a tárgyi feltételek a meglévő bázison kialakíthatók; a színvonalas tudományos utánpótlás-nevelés érdekében a szakkollégiumok, valamint az eredményes doktori iskolák fejlődésének támogatása.</p> <p>Részcélok: Tudománynépszerűsítés, tudományos ismeretterjesztés, K+F+I eredmények széles körű elterjesztése, különösen az MTMI szakok megismertetése, népszerűsítése; a tudomány legújabb eredményeinek a társadalom felé közvetítése, a fiatal generációk bevonása a tudományos életbe a teljesítményt elismerő versenyek, vetélkedők által.</p>	<p>Önállóan vagy egymással konzorciumban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felsőoktatási intézmények, - Az Oktatási Hivatal által nyilvántartott szakkollégiumok (egyetemei fenntartás esetében a fenntartó pályázatában) - Olyan non-profit szervezetek amelyeknek alapító okiratában a tudomány népszerűsítése illetve a tudományos ismeretterjesztés alaptervékenységként szerepel. <p>Konzorciumi partner lehet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - MTA - egyéb non-profit szervezet <p>Jelen konstrukció keretében gazdasági társaság nem részesülhet pénzügyi támogatásban, azonban partnerként és támogatóként részese lehet konzorciumnak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikációs stratégia és cselekvési program készítése a tudományos eredmények megismertetésére a tudományos kutatást, fejlesztést végző intézményekben. • Matematika, műszaki, informatikai és természettudományos tudományos szakok vonzerejének növelése érdekében népszerűsítő kommunikációs tevékenységek, rendezvények. • Tudományos, technológiai és innovációs ismeretterjesztő rendezvények, kiállítások, versenyek szervezése. • A kutatás-fejlesztés és az innováció eredményeit, társadalmi gazdasági hasznát bemutató kiadványok, TV és rádió műsorok készítése és terjesztése. • A tudomány és a társadalom párbeszédét, a kutatók társadalmi szerepvállalását előmozdító rendezvények szervezése, projektek indítása • Tudományos portálok, honlapok kialakítása és folyamatos frissítése. • A tudományos ismeretterjesztő rendezvények internetes sugárzásra alkalmas szerkesztett videó anyagok minőségének és mennyiségének növelése. • Nemzetközi konferenciák, fórumok szervezése. • Nemzetközi, természettudományos, történelmi ismereteket bemutató gyűjtemények honosítása, hozzáférhetővé tétele. • Önszerveződő tudományos tevékenységhez kapcsolódó kezdeményezések támogatása, szakkollégiumi programok támogatása új szakkollégiumi tehetséggondozó programok, • a tudományos diákköri munkát, és annak megújítását szolgáló programok, egyetemi-főiskolai hallgatók tudományos és innovációs versenyeit fejlesztő programok (pl.: OTDK) • Működő nemzetközi hallgatói és szakmai szervezetek tudás-disszeminációját és a hazai hallgatók (graduális és Ph.D. egyaránt) nemzetközi ismertségét segítő rendezvények, tevékenység támogatása. • Kutatási innovációs fájlcsere rendszer (p2p) működtetése. • A civil szervezetek bevonása a tudományos eredmények megismertetésébe. (Pl. az egészségmegőrzést segítő orvostudományi eredmények, a klímaváltozással kapcsolatos ismeretek stb.) • A tudományos életben való esélyegyenlőséggel összefüggő (nők a tudományban, tudományetikai kérdések, fiatalok ösztönzése) témák bemutatása és meghonosítása a közgondolkodásban. • Kiválósági díjak alapítása. • stb. 	<p>Keret: 1500 millió KMR: 22 millió</p> <p>Mértéke: 85%</p> <p>Összege: 5-150 millió</p>	<p>Pályázat kiírása: 2008. szeptember 30.</p>

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 4.2.2. Innovatív kutató teamek alapkuta- tástól az alkalmazott kutatásig terjedő projektjeinek támo- gatása	A konstrukció átfogó célja a felsőokta- tásban történő kutatás-fejlesztés felté- telrendszerének javítása a kutatásokhoz szükséges humánerőforrás és szolgáltatás igény finanszírozásával. A konstrukció célja 2004. évi CXXXIV törvény 4. §-a alapján – transznacionális, innovatív kutatói team- ek közre-működésével – megvalósuló, az alábbi tevékenységeket magában foglaló interszdiszciplináris kutatás, fejlesztés és innováció Magyar-országban történő lebo- nyolítása: - alapkutatás (tisztá, célzott) - kísérleti (vagy pre-kompetitív fejlesztés) A konstrukció további célja: - a transznacionális kutatói csoportok dina- mikus szerveződésének ösztönzése; - a felsőoktatás és a vállalkozások közötti K+F együttműködések növelése; - új kutatási módszerek, tudományszerve- zési szemlélet és új kutatómenedzsment kialakítása a kutatócsoportok és az intézmények szintjén. <i>A konstrukció kapcsolódik a TÁMOP 4.2.3, 4.2.4., valamint a GOP 1.1.1 és 1.1.2 intéz- kedésekhez.</i>	Magyar állam által elismert felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek és velük megjelölten és programszerűen együttműködő kutatói csoportok, szervezetek.	Támogatható tevékenységek: a) Kutatás-fejlesztési (alapkutatás, kísérleti fejlesztés) és innovációs projektek megvalósításához szükséges humánerőforrás és szolgáltatás finanszírozása (A kuta- tás típusainak projekten belüli arányát a projekt jellege határozza meg, lehetséges értékei nem rögzítettek.) b) Kutatás-fejlesztési, valamint innovációs kollaborá- ció • a gyakorlatban hasznosítható komplex multidiszciplináris, illetve transzdiszciplináris, kutatási szerveződések, együttműködések kialakítása, fejleszté- se, • nemzetközi K+F és innovációs együttműködés, tapasztalatcsere, c) A kutatás-fejlesztés, valamint az innováció infrast- rúktúrájának létrehozásához kapcsolódó tevékenysé- gek (az ERFA keresztfinanszírozás terhére): • kutatás-fejlesztési célokat szolgáló tudományos eszközök és berendezések beszerzése, • teszt (pilot) rendszerek, tesztkörnyezetek létrehozá- sa, • szoftverek beszerzése, nem saját tulajdonú know- how és licence vásárlás.	Keret: 8,1 milliárd KMR: 1,1 milliárd Mértéke: 85% Összege: 50-600 millió	Felhívás közzététele: 2008. június 30.
KMOP 4.2.1. A felsőoktatási tevé- kenységek színvona- lának emeléséhez szükséges infrastruk- turális és informa- tikai fejlesztések támogatása	A konstrukció általános célja a felső-okta- tási intézmények oktatással, kutatással, vállalkozással kapcsolatos IKT infrastruk- túrájának fejlesztése annak érdekében, hogy a tudásalapú társadalom és gazdaság követel-ményeinek megfelelő, európai és globális értelemben véve is versenyképes szolgálta- tásokat legyenek képesek nyújtani.	Felsőoktatási intézmények	Info-kommunikációs technológiai fejlesztések	Keret: 2 Mrd Ft Összeg: 50-250 millióFt Mértéke: 80 %	Köv. meghirdetés: A: kiemelt komponens (2 projekt) B: 2007. okt. (köv. 2009-ben) Köv. kiírás: A: kiemelt komponens (2 projekt) B: 2007. nov. 19. (köv. 2009-ben) Köv. beadás: A: kiemelt komponens (2 projekt) B: 2008. febr. 29. (következő 2009-ben)
TIOP 3.1.1. TISZK rendszerhez kapcsolódó infrast- rúktúra fejlesztés	A konstrukció célja a szakképzésre fordított állami források koncentrált felhasználásá- nak ösztönzése a szakképző intézmények fizikai infrastruktúrájának fejlesztésén, a gyakorlati képzés korszerű technikai feltéte- leinek megteremtésén keresztül.	1. Integrált szakképzési modellt megvalósító: a) szakképző iskolák fenntartója, b) a helyi önkormány- zatok által létrehozott szakképzés-szervezési társulás, c) nonprofit gazdasági társaság, d) az Szt. 2. § (6) bekezdése szerinti szakképzés-szervezési társaság, 2. Az 1. b) pontban meghatározott pályázókkal közös pályázatot nyújthat be a) a közoktatási intéz-ményfenntartó többcélú kistérségi társulás, a fel-sőoktatási intézmény, a nem állami, nem önkor-mányzati intézmény-fenntartó, b) az 1. c) pontban meghatározott nonprofit gazdasági társaság, Pályázatot kizárólag azok a szervezetek nyújthatnak be, amelyek a TÁMOP-2.2.3/07/2 kódszámú pályázat második fordulójára benyújtották a pályázatukat.	A gyakorlati képzőhely(ek) korszerű eszközökkel törté- nő felszerelése; <i>Kötelezően választandó továbbá az alábbiak közül legalább egy:</i> - az intézmények szakképzési feladatellátáshoz hasz- nált infrastruktúra fejlesztése és/vagy; - a pályázó beruházási igényt megalapozó képzési struktúrájához szükséges eszközök beszerzése és/vagy; - a meglévő épületek helyett új épület építése az integrált szakképző iskola feltételeinek megteremtése érdekében, amennyiben az nem rontja a tanulóknak a szakképzéshez való hozzáférési lehetőségét és ameny- nyiben az ingatlanok eladásából származó bevételt a pályázat tartalmával összhangban megvalósítandó beruházásra fordítja.	Keretösszeg: 13.868 millió Ft A támogatás mérté- ke az elszámolható költség 50-90%-a attól függően, hogy milyen arányban valósul meg a TISZK székhelyén, illet- ve egy helyrajzi számon bejegyzett ingatlanon kívül a fejlesztés. A támogatás mértéke minimum 225 millió Ft maximum 900 millió Ft	Benyújtás: 2008.május 27.- 2008. június 16-ig. .

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TIOP 3.1.2. A regionális képző központok infrastruktúrájának fejlesztése	.A kedvezményezett RKK-k biztosítják a regionális hálózatok tevékenységeihez szükséges bázist, amely nem érinti a jogszabályban meghatározott regionális fejlesztési és képzési bizottságok hatáskörét; a bizottságok munkáját támogató infrastruktúra kialakítására kerül sor a konstrukció keretében.		<ul style="list-style-type: none"> - a hálózat működtetéséhez szükséges infrastruktúra megteremtése (informatikai és infrastrukturális fejlesztések); - a munkaerő-piaci igényekhez igazodó állami felnőttképzések lebonyolításához szükséges eszközök beszerzése, - a hálózat tagjai számára szervezett – nem az iskolai rendszerű képzéshez kapcsolódó - képzéshez szükséges eszközök beszerzése. - az RFKB-k részére az információszolgáltatáshoz szükséges infrastrukturális fejlesztések, - hálózati együttműködés érdekében szervezett rendezvények lebonyolítása - projektmenedzsment 		
TÁMOP 2.1.1. Lépj egyet előre	Az alacsony iskolai végzettségű, illetve szakképzetlen felnőttek képzése,		<p>Általános iskolai végzettséggel nem rendelkező felnőttek szakképzésre való felkészítése, felzárkóztatása, az adott szakmához szükséges kompetenciák elsajátítása és szakképzése</p> <ul style="list-style-type: none"> - általános iskolai végzettséggel rendelkező, szakképesítés nélküli felnőttek szakképzése - érettségivel rendelkező szakképzetlen felnőttek szakképzése - elavult szakmakkal rendelkezők esetében új szakképesítés megszerzése - hiányszakmák esetén ráépülő szakképzés megszerzése - mentorálás - a programmal kapcsolatos tájékoztatás, figyelemfelkeltés - nyomonkövetés - képző intézmények és a támogatott képzési programok szakmai és minőségellenőrzése 		

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 2.1.2. Munkaerőpiaci kulcskompetenciák fejlesztése	A felnőtt lakosság azokon a területeken gyarapíthassa tudását, azon kompetenciáit fejleszthesse, amelyeket a munkaerőpiac a szakmai tudás mellett kiemelkedően fontosnak értékel. A projekt a tanuláshoz szükséges kompetenciáknak a fejlesztésével járul hozzá a gazdaság versenyképességének növeléséhez szükséges, képzett munkaerő biztosításához. A „tudás esély” és a „Nem mondunk le senkiről” zászlóshajó projekt részét képezi a konstrukció. Fontos, hogy egy normatívan, egyszerűen működő, könnyen átlátható rendszer alakuljon ki, mely a képzésben résztvevőnek kevés adminisztrációt jelent, továbbá melynek középpontjában a tanulni szándékozó egyén áll.	A kedvezményezettnek olyan szervezetnek, vagy szervezetek konzorciumának kell lennie, amely rendelkezik a program lebonyolításához szükséges szakmai és adminisztratív kapacitásokkal, tapasztalatot szerzett más uniós forrásból finanszírozott programok végrehajtásában. Horizontális szempontok érvényesítése	Az élethosszig tartó tanulás elterjesztésének megvalósítása érdekében a kulcskompetenciák fejlesztése kap e programban kiemelt szerepet. - Képzési programban való részvételnek a képzésben részt vevő életkora, iskolai végzettsége, foglalkoztatási helyzete alapján differenciált mértékű támogatása - Képzési programban való részvételhez szükséges szolgáltatások - Mentorálás - A programmal kapcsolatos tájékoztatás, figyelemfelkeltés, PR kampány - Nyomonkövetés és utánkövetés - A képző intézmények és a támogatott képzési programok szakmai és minőségellenőrzése A projekt képzéseinek megvalósítói akkreditált felnőttképzési intézmények és felnőttképzési intézményként regisztrált és akkreditált közoktatási intézmények. A projekt keretein belül kizárólag a felnőttképzési törvény alapján akkreditált képzési program alapján végzett képzés vehető igénybe. A projekt keretében elsődlegesen az alábbi alapmodulokban való részvételhez nyújtható támogatás: - Világnyelv: idegennyelv-tudás fejlesztése - Világghaló: felhasználói szintű informatikai ismeretek megszerzése, elsősorban az internet használatához szükséges készségek elsajátítása - A vállalkozók világa: gazdasági ismeretek, a vállalkozás indításához és működtetéséhez kapcsolódó ismeretek megszerzése - A magad világa: önismereti, konfliktus-kezelő és –megoldó képesség, menedzsment és önmenedzselési kompetenciák fejlesztése – kizárólag valamely más képzéshez kapcsolódóan, azok kiegészítéseként Az alapmodulok mellett, azok kiegészítéseként olyan kiegészítő modul vehető igénybe, amelynek célja a képzésben résztvevő anyanyelvi, kommunikációs készségének – írás, olvasás, szövegértés -, valamint számolási, tanulási kompetenciájának fejlesztése.	Keret: 12,88 mrd	Felhívás közzététele: 2008. július 25. Pályázatok beadása: 2008. szeptember 8. -

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
TÁMOP 2.2.1. A képzés minőségének és tartalmának fejlesztése – ennek eleme a gyakorlati képzés	A pályorientációs tevékenységek és szakmai háttérének fejlesztése, a munkaerőpiaci igényekhez illesztése		<ul style="list-style-type: none"> - a pályorientációs szolgáltatásokkal való felhasználói elégedettség mérése - pályorientációval kapcsolatos kutatások végzése - rövid képzési tematikák, tananyagok kidolgozása és akkreditálása a célcsoport számára - szoftverfejlesztés - projektmenedzsmenttel kapcsolatos feladatok ellátása, adatszolgáltatás - az országos lefedettség biztosítása érdekében regionális teamek, illetve multiplikátor hálózat kialakítása - kétszatornás pályorientációs portál fejlesztése és üzemeltetése - pályorientációval foglalkozó szakmai, valamint tájékoztató anyagok és filmek fejlesztése, elkészítése - disszemináció - a szakértők, valamint a szociális és civil szervezetek és a szakemberek közötti kapcsolattartás biztosítása - a pályorientációhoz kapcsolódó, illeszkedő egyéb fejlesztéseket végző szervezetekkel való kapcsolattartás, információcsere - a pályorientációt végző szervezetekkel való együttműködés, kapcsolattartás 		
TÁMOP 2.2.3. A szak és felnőttképzés struktúrájának átalakítása	Célja, hogy hatékonyabban gazdálkodó, a gazdaság igényeihez igazodó, diverzifikált képzési struktúrával rendelkező, a munkaerőpiaci keresletre rugalmasan reagálni képes szakképző intézményrendszer alakuljon ki.		<p>A szakképző iskolák együttműködésével, integrációjával, koncentrációjával kapcsolatos szervezettefejlesztés, beleértve a felsőoktatási intézményekben folyó felsőfokú szakképzést is, közös tudás- és humán erőforrás-menedzsment, irányítási rendszer kialakítása; az új képzési struktúra kialakításához köthető, a gazdaság igényeihez igazodó, korszerű, moduláris képzésre való felkészítés;</p> <p>a hátrányos helyzetű, az oktatási rendszerből lemorzsolódók szakképzésbe bevonása</p>		
TÁMOP 2.3.1. „Új pálya” program	A program célja, hogy a szerkezetváltási folyamatok és a közsférát érintő reformok következtében a pályamódosításra kényszerülő, közsférában dolgozó munkavállalók számára segítséget nyújtson. Ennek keretében a program –még az álláshely elvesztése előtt– nyújtson segítséget a foglalkoztathatóság javítását, a szakma- és munkahelyváltást, a foglalkoztatást támogatva. A program során különös figyelmet indokolt fordítani a pedagógusokra. A Lépj egyet előre! program tapasztalatai alátámasztják a tervezett eljárások megfelelőségét és indokoltságát.	<ul style="list-style-type: none"> - A kedvezményezettnek olyan képező intézménynek kell lennie, amely rendelkezik a program lebonyolításához szükséges szakmai és adminisztratív kapacitásokkal, tapasztalatot szerzett más uniós forrásból finanszírozott programok végrehajtásában Horizontális szempontok érvényesítése. - A projekt megvalósításához a kedvezményezettnek külön projekt-szervezetet kell létrehoznia. - Horizontális szempontok érvényesítése 	<p>A program keretében uniós forrásból finanszírozott tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyéni igényekhez, lehetőségekhez, ambíciókhoz és a munkaerőpiaci igényekhez igazodó szakmai, nyelvi és informatikai képzés, - a programmal kapcsolatos tájékoztatás, nyomon követés, - képző intézmények és a támogatott képzési programok szakmai és minőségi ellenőrzése. <p>Hazai forrásból finanszírozott támogatások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prémium évek program, azok számára, akik életkoruknál fogva jogosultak a programban való részvételre. - pályamódosító hitel, - Munkaerőpiaci Alap forrásaiból nyújtott foglalkoztatást ösztönző támogatások a versenyszférában történő foglalkoztatás elősegítése érdekében. 		
KMR 4.1.1./ A komponens TISZK rendszerhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés	A szakképző intézmények fizikai infrastruktúrájának fejlesztése, a gyakorlati képzés korszerű technikai feltételeinek megteremtése.	Lásd TIOP 3.1.1.	<p>A gyakorlati képzőhely(ek) korszerű eszközökkel történő felszerelése</p> <p><i>Kötelezően választandó továbbá az alábbiak közül legalább egy:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> az intézmények szakképzési feladatellátáshoz használt infrastruktúra fejlesztése és/vagy; a pályázó beruházási igényt megalapozó képzési struktúrájához szükséges eszközök beszerzése és/vagy; a meglévő épületek helyett új épület építése az integrált szakképző iskola feltételeinek megteremtése érdekében, amennyiben az nem rontja a tanulóknak a szakképzéshez való hozzáférési lehetőségét és amennyiben az ingatlanok eladásából származó bevételt a pályázat tartalmával összhangban megvalósítandó beruházásra fordítja. 	<p>Keret: 5,6 Mrd Ft</p> <p>Összeg: 225-900 millió Ft</p> <p>Mérték: 50-90 %</p>	<p>Beadás:</p> <p>2008. május 27 – június 16..</p>

Közvetett pólus támogatások						
Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek		Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP 2.1.1 A mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	A növekedési potenciállal rendelkező mikro- és kisvállalkozások jövedelemtermelő képességének növelése technológiai fejlesztésen, korszerűsítésen keresztül.	gazdasági társaságok, szövetkezetek, egyéni vállalkozók.		Új vagy 3 évnél nem régebbi használt eszköz beszerzése	2008 évi keret: 7,4 Mrd Ft GOP 1,3 Mrd Ft KMOP Mérték: 50 % 30 %, 20 % regionális térkép szerint Min: 1 millió Ft Max: 20 millió Ft KMOP területén: max: 10 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. április 4-től 2008. december 31-ig
GOP 2.1.1. B komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	Fejlődőképés és komoly növekedési potenciállal rendelkező KKV-k technológiai fejlesztés és/vagy korszerűsítés megvalósítása	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyéni vállalkozók		Eszközbekzerzés: új, illetve 3 évnél nem régebbi eszközök beszerzése, szállítás és üzembe helyezés, betanítás (közvetlenül az eszközhöz kapcsolódva). Infrastrukturális és ingatlan beruházás: infrastruktúra építése, eszközbekzerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések. Információs technológia-fejlesztés Piacra jutás támogatása Vállalati HR fejlesztés Tanácsadás Minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése és tanúsíttatása	2008. évi keret: 9,446 Mrd Ft GOP 1,8 Mrd Ft KMOP Mérték: 50%, 40 %, 30 % a regionális térkép szerint Bp-en 25 %. Min:10 millió Ft Max: 150 millió Ft KMOP-ban max: 50 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. április 4-től 2008. május 5-ig
GOP 2.1.1. C komplex vállalati technológia fejlesztés a hátrányos helyzetű kistérségekben	Fejlődőképés és komoly növekedési potenciállal rendelkező KKV-k technológiai fejlesztés és/vagy korszerűsítés megvalósítása	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyéni vállalkozók		Eszközbekzerzés: új, illetve 3 évnél nem régebbi eszközök beszerzése, szállítása és üzembe helyezése, betanítás Infrastrukturális és ingatlan beruházás: infrastruktúra építése, eszközbekzerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések. Információs technológia-fejlesztés Piacra jutás támogatása Vállalati HR fejlesztés Tanácsadás Minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése és tanúsíttatása	Keret: 6,052 Mrd Ft Mérték: 40 % Min: 150 millió Ft Max: 500 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. április 4-től 2008. május 5-ig
GOP 2.1.2.B komplex beruházások támogatása a komplex programmal segíttendő leghátrányosabb helyzetű kistérségekben mikro-, kis- és középvállalkozások számára	Fejlődőképés és komoly növekedési potenciállal rendelkező KKV-k technológiai fejlesztés és/vagy korszerűsítés megvalósítása	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyéni vállalkozók		Eszközbekzerzés: új, illetve 3 évnél nem régebbi eszközök beszerzése, szállítása és üzembe helyezése, betanítás Infrastrukturális és ingatlan beruházás: infrastruktúra építése, eszközbekzerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések. Információs technológia-fejlesztés Piacra jutás támogatása Vállalati HR fejlesztés Tanácsadás Minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése és tanúsíttatása	Keret:3,5 Mrd Ft Mértéke: 50 % Min: 10 millió Max: 150 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. április 4-től 2008. május 5-ig

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP 2.1.2 C komplex beruházások támogatása a komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségekben.	Fejlődőképes és komoly növekedési potenciállal rendelkező KKV-k technológiai fejlesztés és/vagy korszerűsítés megvalósítása	gazdasági társaságok, szövetkezetek egyéni vállalkozók	Eszközbeszerzés: új eszközök beszerzése, szállítása és üzembe helyezése, betanítás Infrastrukturális és ingatlan beruházás: infrastruktúra építése, Eszközbeszerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések. Információs technológia-fejlesztés Piacra jutás támogatása Vállalati HR fejlesztés Tanácsadás Minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése és tanúsíttatása	Keret: 1,2 Mrd Ft Mértéke: 50 % Min:150 millió Ft Max: 500 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. április 4-től 2008. május 5-ig
GOP 2.1.2 D komplex technológiai beruházás a hátrányos helyzetű kistérségekben induló vállalkozások részére	A komplex technológiai fejlesztésen, korszerűsítésen alapuló vállalkozásfejlesztési projektek célja a vállalkozások jövedelemtermelő képességének növelésén keresztül, az: 1. Innovációs, adap-tációs képességének erősítéséhez, 2. Vállalkozások által előállított hozzáadott érték növeléséhez, 3. Piacra jutáshoz kapcsolódó technológiai fejlesztés és/vagy korszerűsítés megvalósítása, induló vállalkozások (kiemelten KKV-k) esetében a hátrányos és leghátrányosabb helyzetű kistérségekben.	- kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok, - szövetkezetek, - SZJA hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók	Eszközbeszerzés: o technológiai korszerűsítést eredményező új eszközök beszerzése, o szállítás és üzembe helyezés, o betanítás Infrastrukturális és ingatlan beruházás: o infrastruktúra építése, korszerűsítése, o ingatlan építése, bővítése, korszerűsítése, átalakítása. eszközbeszerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések. Információs technológia-fejlesztés: hardver, szoftver, betanítás Piacra jutás támogatása: o piaci megjelenés o marketingeszközök elkészítése, beszerzése. Vállalati HR fejlesztés: o munkavállalók képzése Tanácsadás Minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése és tanúsíttatása	Keret: 6,5 Mrd Ft + KMOP: 988 millió Ft Mértéke: max.50% KMOP: 30% Összege: 10-500 millió Ft KMOP: 10-150 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. május 5-től 2008. december 1-ig
GOP 2.1.3. Nemzetközi szolgáltató központok létrehozása, fejlesztése (NSZK)	Olyan nemzetközi szolgáltató központok létrehozásának és fejlesztésének támogatása, amelyek segítségével erősödik Magyarország regionális központi szerepe.	kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok	NSZK-k foglalkoztatottjainak munkabére	Keret: 4,08 mrd Ft Mértéke:30% Összege: max.: 500 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. május 5-től 2008. augusztus 1-ig
GOP 2.2.1. Vállalati folyamatmenedzsment támogatása	A konstrukció a vállalati folyamatmenedzsment hatékonyságának növelését tűzi célul: a vállalatok közötti üzleti kapcsolatok, a belső vállalati folyamatok hatékonyságának, a hálózatbiztonság és a szolgáltatások minőségének javítását, a hatékony tudásmenedzsment érdekében a különböző vállalatirányítási és egyéb üzleti rendszerek, megoldások kiépítését, összehangolását, és az ehhez kapcsolódó szervezetfejlesztést és az üzleti folyamatok újra és megszervezését.	Kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok; EGT területén székhellyel és Magyarországon fiókteleppel rendelkező gazdasági társaságok fióktelepei; Szövetkezetek; SZJA hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók; Magyarországi székhelyű gazdasági kamarák közül: o MKIK; o területi kereskedelmi és iparkamarák. Vállalkozások érdekképviselői szervezetei	Modern vállalat/szervezet irányítási és termelési környezet kialakításához kapcsolódó komplex vállalati és szervezeti infokommunikációs fejlesztések.	Keret: 3,3 mrd Ft + KMOP: 278 millió Ft Mértéke: 50%; KMOP: 35% Összege: 3-20 millió Ft; KMOP: 2-16 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2008. május 5-től 2008. június 9-ig

Pályázat	Támogatás célja	Kedvezményezettek	Támogatható tevékenység	Támogatási mérték, összeg	Egyéb feltételek
GOP 2.2.2. minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek bevezetése	A minőség- és környezet-teremtés, minőségi menedzsment kialakítása, a környezetközpontú szemlélet megerősítése, a vállalkozások működési biztonságának és versenyképességének javítása.	gazdasági társaságok, szervezetek egyéni vállalkozók	ISO 9001, ISO 14001, ISO/TS 16949; QS 9000, VDA, AQAP 2110/2120, valamint AQAP 150 és 160, ISO 13485, Élelmiszerbiztonsági rendszer szabványok (BRC, EFSIS, IFS, ISO 22000), EMAS, MSZ 28001 (OHSAS 18001), ISO 27001:2005, ISO/IEC 15408:1999 (Common Criteria 2.1), BS 15000:2000 (ITIL), COBIT3, ISO/IEC 17025, TAPA FSR, ISO/PAS 28000, TickIT rendszerek bevezetése, auditálása és tanúsíttatása.	Keret: Támogatás mértéke: 50 % Min: 600 ezer Ft Max: 1,5 millió Ft, a vállalkozás létszámától függően.	2008-ban eddig nem került meghirdetésre
GOP 3.1.1 Hálózati infrastruktúra létrehozása	A szélessávú távközlési infrastruktúra kiépítésének és szolgáltatás beindításának támogatása Magyarország hátrányos helyzetű, üzletileg kevésbé vonzó kistérségeiben, ahol eddig üzleti alapon nem épült ki szélessávú hálózati infrastruktúra.	Gazdasági társaságok; Egyéni vállalkozók; EGT területén székhellyel és Magyarországon fiókteleppel rendelkező gazdasági társaságok fióktelepei; amelyeket a Nemzetközi Hírközlési Hatóság nyilván-tartásba vett, és ez alapján jogszerűen elektronikus hírközlési tevékenységet folytatnak.	A szélessávú infrastruktúra fejlesztések során támogatható: Az elosztóhálózatok kiépítése és országos gerinchálózatokhoz csatlakoztatása; Összeköttetés két vagy több szomszédos település belterületén belüli elosztási pontjai között; Helyi hálózatok kiépítése; Nyilvános internet-hozzáférési pont létesítése; A helyi lakosság, kisvállalkozások vezetőinek/alkalmazottainak digitális írástudás fejlesztésével kapcsolatos képzése. Egy pályázat egy kistérségre vonatkozik	-	Keret: 6,88 Mrd Felhívás közzététele: 2008. szeptember
GOP 3.2.1 Logisztikai központok és szolgáltatások fejlesztése	Magyarországon áthaladó nemzetközi áruáramlatok magas hozzáadott érték tartalmú szolgáltatásokkal történő kiszolgálása, főként a környezetvédelmi szempontból kiemelt szerepet játszó az ún. intermodális logisztikai központok fejlesztésével. Emellett cél, hogy a regionális logisztikai központok fejlesztésével, mindezekelől az általuk nyújtott komplex logisztikai szolgáltatások számának bővítésével és minőségének javításával a hazai KKV-k versenyképessége javuljon.	Kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok, Szövetkezetek, SZJA hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók	A támogatható tevékenységek a logisztikai alapszolgáltatások, illetve az ezt kiegészítő logisztikai és egyéb szolgáltatásokhoz szükséges beruházások, korszerűsítések.	Keret: 2007-08: 9,548 mrd Ft + KMOP: 1,86 mrd Ft. Mértéke: 50% intermodális logisztikai központoknál, 35% regionális logisztikai központoknál + KMOP: 30% Összege: intermodális logisztikai központok 50-750 millió Ft, Regionális logisztikai központok 50-250 millió Ft; KMOP: intermodális logisztikai központok: 50-600 millió Ft	A pályázatok benyújtása 2007. november 26-tól 2008. december 31-ig
GOP 4.1 MIKROHITEL PROGRAMOK mikrofinanszírozó szervezetek részvételével	Mikrovállalkozások kedvezőbb finanszírozási lehetőségeihez jutása	200 millió Ft árbevétel alatti mikrovállalkozások	Gépek, berendezések, egyéb tárgyi-eszközbeszerzések és egyéb beruházások finanszírozása; Meglevő üzleti tulajdon vagy bérelt infrastruktúra bővítése és/vagy fejlesztése; A tevékenység bővítéséhez szükséges forgóeszközök és/vagy szolgáltatások beszerzése, biztosítása.	Keret 2007-15-re: 80 Mrd Ft GOP 2,8 Mrd Ft KMOP Maximális hitel 6 millió Ft	
GOP 4.2 PORTFOLIÓGARANCIA PROGRAMOK	Kezességvállalás révén a mikro-, kis- és középvállalkozások piaci pozíciójának és versenyképességének javítása, technológiai-infrastrukturális korszerűsítése, továbbá innovatív képességének növelése	Hitelfelvevő mikro-, kis- és középvállalkozások.	Gépek, berendezések, egyéb tárgyi-eszközbeszerzések és egyéb beruházások finanszírozása; Meglevő üzleti tulajdon vagy bérelt infrastruktúra bővítése és/vagy fejlesztése; A tevékenység bővítéséhez szükséges forgóeszközök és/vagy szolgáltatások beszerzése, biztosítása.	Keret 2007-15-re: 60 Mrd Ft GOP 7,26 Mrd Ft KMOP	

A pólus zászlóshajó program a kormányzat gazdaságfejlesztési koncepciójának keretében a komoly innovációs és export-potenciállal rendelkező klaszterek, valamint a pólusvárosokban a vállalalkozási környezetet fejlesztő beruházások támogatásán keresztül a nemzetközi versenyképesség növelését tűzi ki célul.

A Pólus Program átfogó célja:

- Nemzetközileg versenyképes klaszterek kialakulásának előmozdítása
- Magas hozzáadott értékű, innovatív tevékenységekre történő specializáció
- Erős kooperáció elsősorban a vállalatok, illetve kiegészítő jelleggel az egyetemek és önkormányzatok között, a hosszú távú versenyképesség fenntartása érdekében
- A pólusvárosokon keresztül a régiók szerepének erősítése, elősegítve a pólusok széles értelemben vett, általános versenyképességének és üzleti környezetének javítását

A Kormány a Programtól azt várja, hogy a vállalkozások a hálózatosodás és klaszteresedés, valamint a kutatói és az egyetemi szférával való kooperáció révén elérik azt a méretet, amely az európai szintű versenyképességhez szükséges és a magas hozzáadott értékű, exportorientált tevékenységek erősödésén keresztül jelentősen növelik az egész magyar gazdaság versenyképességét.

A Pólus Programtól várt eredmények:

- 2013-ra az országban 5-10 sikeres klaszter jön létre
- Mindegyik sikeres klaszter európai szinten is mérhető piaci részesedéssel bír
- Mindegyik sikeres klaszter szervesen kapcsolódik a globális iparági értékláncba
- Megerősödik a KKV-szektor, nemzetközi versenyképessége, beszállítói, és önálló fejlesztési képessége jelentősen növekszik
- Javul a foglalkoztatottság szerkezete
- A pólusvárosokon keresztül a régiók szerepe erősödik

A Pólus Program koncepciója:

- A magyar gazdaság versenyképességének javítása érdekében a Pólus Program a komoly export-potenciállal rendelkező versenyképes KKV-k részvételével működő klaszterek, valamint a pólus városokban a vállalalkozási környezet javítását célzó, gazdaságilag indokolt beruházások támogatását tűzi célul
- A Pólus Program két pillére közül a vállalalkozásfejlesztési a klaszterbe tömörülő vállalalkozásokat, a horizontális gazdaságfejlesztési pedig a pólus önkormányzatokat, egyetemeket és egyéb oktatási intézményeket támogatja
- A Pólus Program 2007-13 között 400 milliárd forintot meghaladó koncentrált támogatási forrást képes megmozgatni, így megfelelő végrehajtás esetén a legnagyobb gazdasági hatással bíró fejlesztési program 2007-13 között
- A Program során az együttműködések fejlődését folyamatos figyelemmel kísérjük, a legsikeresebb együttműködések objektív szempontrendszer alapján akkreditáljuk, ami jogosultságot és előnyt jelent kiemelt támogatási eszközökre.

A Pólus Program *vállalkozásfejlesztési pillére* elsősorban a klaszterbe tömörülő magyar KKV-k fejlődését célozza. Az együttműködések különböző fejlettségi fokának megfelelő ösztönző támogatási eszközöket alakítunk ki. Így az induló klaszterek számára a megalakításához, a közös munka megkezdéséhez nyújtunk támogatást. A korábban alakult, közös visszaigazolt piaci sikereket felmutatni képes, fejlődési fázisban levő klaszterek számára elérhető lesz közös beruházások, fejlesztések finanszírozása is jelentősebb támogatási összeggel. A legfejlettebb, akkreditált együttműködések számára komplex támogatási csomagokat teszünk elérhetővé, amelyek az együttműködések nemzetközi versenyképességét képesek fokozni innovációs célú, magas hozzáadott érték teremtését ösztönző támogatásokkal.

A Pólus Program *horizontális gazdaságfejlesztési pillére* a gazdasági igényekhez igazodó egyetemi oktatást és kutatást, a munkaerőpiaci igényekre épülő szakképzést, valamint beruházásokat ösztönző fejlesztéseket (pl. innovációs és technológiai szolgáltató központok fejlesztése) támogatja. E támogatásokra a pólus városok intézményei automatikusan, más települések intézményei akkreditált klaszter tagjaként jogosultak.

A Program támogató szervezete:

A Program horizontális gazdaságfejlesztési pillérének módszertani és adminisztratív támogatását a pólus városokban működő „pólus irodák” látják el. Ezek feladata, hogy segítsék a horizontális gazdaságfejlesztési elképzelések és a magánszektor igényeinek összehangolását. A pólus irodáknak képeseknek kell lenniük arra, hogy megjelenítsék, és olyan módon harmonizálják a magánszektor, az oktatási és kutatási szféra, valamint az adott pólus város önkormányzatának érdekeit, hogy a megvalósítandó projektek a lehető legnagyobb pozitív hatással legyenek a pólus városok üzleti környezetére.

A program vállalalkozásfejlesztési pillérének helyi szinten történő hatékony végrehajtását a *Hálózatfejlesztési Iroda* támogatja. E szervezet hét tagja egy-egy régiós hálózatfejlesztő, akiknek feladata a vállalalkozások hálózatosodásának elősegítése, a klaszterek kialakulásának támogatása.

A Pólus Program koordinációját, a helyi szervezeti egységek irányításával és beszámoltatásával járó feladatokat a *Pólus Programiroda* végzi. A Programiroda felelős a Pólus Program végrehajtásáért, amelyről rendszeres jelentést tesz a fejlesztéspolitikáért felelős miniszternek.

A kormányzati szintű koordinációt az illetékes minisztériumok és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség vezetőiből álló *Stratégiai Irányító Bizottság* végzi.

Intenzív tapasztalatszere a sikeres megvalósításért:

A Program sikeres megvalósításában a Kormány kiemelt fontosságúnak tartja az intenzív és folyamatos tapasztalatszere a Program érintett szereplőivel. A vállalalkozások, egyetemek, önkormányzatok észrevételeit, visszajelzéseit fokozottan vesszük figyelembe a Program végrehajtásában. A tapasztalatszere, véleménynyilvánításra rendszeresen, többféle formában biztosítunk lehetőséget.

Állami támogatások

- A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény
- A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény
- A gazdasági társaságokról szóló 2006. IV. törvény
- Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet
- Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 85/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet
- Az Európai Unió által nyújtott egyes pénzügyi támogatások felhasználásával megvalósuló, és egyes nemzetközi megállapodások alapján finanszírozott programok monitoring rendszerének kialakításáról és működéséről szóló 102/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet
- A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről szóló 255/2006. (XII. 8.) Korm. rendelet
- A 2007-2013. programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások fogadásához kapcsolódó pénzügyi lebonyolítási és ellenőrzési rendszerek kialakításáról szóló 281/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
- A 2007-2013 időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának általános eljárási szabályairól szóló 16/2006. (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet
- A Gazdaságfejlesztési Operatív Program Végrehajtásában közreműködő szervezet kijelöléséről szóló 4/2007. (I. 30.) MeHVM-GKM együttes rendelet
- A Gazdaságfejlesztési Operatív Program K+F és innováció a versenyképességért prioritására és a Regionális Operatív Programok K+F és innováció tárgyú konstrukcióira rendelt források felhasználásának részletes szabályairól és a támogatás jogcímeiről szóló 22/2007. (VIII.29.) MeHVM rendelet

K+F és innováció

- A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló 2003. évi XC. törvény
- A kutatás-fejlesztési és technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvény
- A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény

Iparjogvédelem

- A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény
- A használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvény
- A formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény
- A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény
- Az egyes iparjogvédelmi beadványok elektronikus úton való benyújtására vonatkozó részletes szabályokról szóló 147/2007. (VI.26.) Korm. rendelet
- Egyes iparjogvédelmi beadványok elektronikus úton való benyújtására vonatkozó részletes szabályokról szóló 147/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet
- A Magyar Formatervezési Tanácsról szóló 266/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet
- A Magyar Szabadalmi Hivatal előtti iparjogvédelmi eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 19/2005. (IV.12.) GKM rendelet
- Az egyes termékek kiegészítő oltalmára vonatkozó európai közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges szabályokról szóló 26/2004. (II. 26.) Korm. rendelet
- A szabadalmi bejelentés, az európai szabadalmi bejelentésekkel és az európai szabadalmakkal, illetve a nemzetközi szabadalmi bejelentésekkel összefüggő beadványok, valamint a növényfajta-oltalmi bejelentés részletes alaki szabályairól szóló 20/2002. (XII. 12.) IM rendelet
- A használati mintaoltalmi bejelentés részletes alaki szabályairól szóló 18/2004. (IV. 28.) IM rendelet
- A formatervezési mintaoltalmi bejelentés részletes alaki szabályairól szóló 19/2001. (XI. 29.) IM rendelet
- A védjegybejelentés és a földrajzi árujelzőre vonatkozó bejelentés részletes alaki szabályairól szóló 16/2004. (IV. 27.) IM rendelet

Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
<http://www.gkm.gov.hu/>

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
<http://www.nfu.hu/>

ÚMFT keretében meghirdetett pályázati kiírások:
<http://www.nfu.hu/palyazatok>

Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt:
<http://www.magzrt.hu/>

Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal
<http://www.nkth.gov.hu/>

Magyar Szabadalmi Hivatal
<http://www.mszh.hu/>

PIPACS - Publikus Iparjogvédelmi Adatbázis Család (magyar iparjogvédelmi adatbázis)
<http://elajstrom.hpo.hu/main.html>

Európai Szabadalmi Hivatal (European Patent Office)
<http://www.epo.org/index.html>

Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara
<http://www.szabadalmkamara.hu>

Magyar Klaszterek és Hálózatok Szövetsége
<http://www.klaszterszovetseg.eu>

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.mkik.hu/>

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.bkmmkik.hu/>

Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.bmmkik.hu/>

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.bokik.hu/>

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.bkik.hu/>

Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.csmkik.hu/>

Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.fmkik.hu/>

Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.gymskik.hu/>

Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.hbkik.hu/>

Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.hkik.hu/>

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.jnszmkik.hu/>

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.kemkik.hu/>

Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.nkik.hu/>

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.pbkik.hu/>

Pest Megyei és Érd Megyei Jogú Városi Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.pmkik.hu/>

Somogyi Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.skik.hu/>

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.szabkam.hu/>

Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.tmkik.hu/>

Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.vmkik.hu/>

Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.veszpremikamara.hu/>

Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.zmkik.hu/>

Dunaújvárosi Kereskedelmi és Iparkamara
<http://www.dkik.hu/>

Elérhetőségek

Pólus Programiroda

Cím 1065 Budapest, Nagymező utca 46-48.
 Levelezési cím 1381 Budapest, Pf.: 1331
 Telefon 06-1-802-12-12
 Fax 06-1-802-12-22
 E-mail polus@mvfkht.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Cím 1133 Budapest, Pozsonyi út 56.
 Telefon 06-1-237-44-00
 Infovonal 06-40-638-638
 E-mail nfu@meh.hu
 Honlap www.nfu.hu

MAG - Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.

Cím Center Point 2. irodaház, Budapest, Váci út 83.
 Levelezési cím 1539 Budapest, Pf.: 684
 Telefon 06-40-200-617
 E-mail info@magzrt.hu
 Honlap www.magzrt.hu

DARFÜ Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 6726 Szeged, Közép fasor 1-3.
 Levelezési cím 6701 Szeged, Pf. 29.
 E-mail info@darfu.hu
 Honlap www.darfu.hu
 DAOP Közreműködő Szervezet
 E-mail ugyfelszolgalat@darfu.hu
 Honlap +36-62-561-921

Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 7621 Pécs, Mária u. 3.
 Levelezési cím 7621 Pécs, Mária u. 3.
 Telefon +36-72-513-760
 Fax +36-72-513-768
 E-mail ddrft@ddrft.hu
 Honlap www.deldunantul.eu

Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 4028 Debrecen, Simonyi út 14.
 Telefon +36-52-524-760
 Fax +36-52-524-770
 E-mail eszakalfold@eszakalfold.hu
 Honlap www.eszakalfold.hu
 ROP Közreműködő Szervezet
 Telefon +36-52-501-000
 E-mail ropinfo@eszakalfold.hu

Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 3525 Miskolc, Széchenyi István u. 107.
 Levelezési cím 3523 Miskolc, Postafiók: 228.
 Telefon +36-46-561-300
 Fax +36-46-561-389
 E-mail norda@norda.hu
 Honlap www.norda.hu

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 8000 Székesfehérvár, Rákóczi u. 25.
 Levelezési cím 8000 Székesfehérvár, Rákóczi u. 25.
 Telefon +36-22-513-370
 Fax +36-22-312-340
 E-mail info@kdrfu.hu
 Honlap www.kdrfu.hu

Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

Cím 9022 Győr, Árpád u. 93.
 Levelezési cím 9022 Győr, Árpád u. 93.
 Telefon +36-96-516-235
 Fax +36-96-319-467
 Honlap www.westspa.hu

Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht.

Cím 1146 Budapest, Hermina út 17. Déli torony
 Levelezési cím 1146 Budapest, Hermina út 17. Déli torony
 Telefon +36-1-471-8955
 Fax +36-1-471-8975
 E-mail proregio@proregio.hu
 Honlap www.kozpontiregio.hu

Hálózatfejlesztési Irodák

Észak-Alföld

Kontakt Hradeczky Zsolt
 Telefon 06-30-388-6510, 06-52-521-480
 E-mail polus@mvfkht.hu

Észak-Magyarország

Kontakt Nagy Krisztina
 Telefon 06-30-824-9952
 E-mail polus@mvfkht.hu

Dél-Alföld

Kontakt Volford László
 Telefon 06-30-824-9952, 06-62-553-600
 E-mail polus@mvfkht.hu

Dél-Dunántúl

Kontakt Somosi Éva
 Telefon 06-30-824-9950
 E-mail polus@mvfkht.hu

Közép-Dunántúl

Kontakt Nagy Judit
 Telefon 06-30-824-9953
 E-mail polus@mvfkht.hu

Közép-Magyarország

Kontakt Szekeres György
 Telefon 06-30-387-6018
 E-mail polus@mvfkht.hu

Nyugat-Dunántúl

Kontakt Rokob Péter
 Telefon 06-30-388-48-26
 E-mail polus@mvfkht.hu

- Andersson, T., Schwaag-Serger, S., Sörvik, J. and Hansson, E. (2004): The Cluster Policies Whitebook. IKED, Malmö
- Bathelt, H., Malmberg, A. and Maskell, P. (2002) Clusters and knowledge: local buzz, global pipelines and the process of knowledge creation. DRUID Working Paper No. 02–12, Copenhagen
- Breschi, S. and Malerba, F. (2001) "The geography of innovation and economic clustering: some introductory notes", *Industrial and Corporate Change*, Vol. 10 No. 4, pp. 817–833.
- CLOE (2006) "Cluster Management Guide – Guidelines for the Cluster Development and Management of Cluster Initiatives. Clusters Linked over Europe Program" www.clusterforum.org
- European Commission (2003) Final report of the Expert Group on Enterprise Clusters and Networks Brussels: Enterprise Directorate General.
- Hansen M. T. and Birkinshaw J. (2006): The Innovation Value Chain: A Logic for Fixing Your Company's Innovation Problems. www.managementinnovationlab.com
- Héjji T., Matuz J., Ménesi B. (2007): Klaszter – új divatszó, vagy valódi értékteremtő? <http://www.p-m-c.eu:8080/pmc/tanulmanyok>
- Kapás J.(2002): Piacszerű vállalatok és vállalatszerű piac. *Közgazdasági Szemle*, 4. sz. 320-333.o.
- Kenney, M. (Ed.) (2000) *Understanding Silicon Valley: The Anatomy of an Entrepreneurial Region*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Krugman, P. (1991), *Geography and Trade*, Cambridge MA: MIT Press.
- Martin, R. and Sunley, P. (2003) "Deconstructing clusters: chaotic concept or policy panacea?" *Journal of Economic Geography*, Vol. 3 No. 1, pp. 5–35.
- Porter M. (2003) "The economic performance of regions" *Regional Studies* Vol. 37 No. 6, pp. 549–578.
- Pouder W. and W St. John (1996), "Hot Spots and Blind Spots: Geographical Clusters of Firms and Innovation" *Academy of Management Review*, Vol. 24 No. 4, pp. 1192-1225.
- Saxenian, A. (1994) *Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128* Cambridge MA: Harvard University Press
- Sölvell, Ö., Lindquist, G. and Ketels, C. (2003), *The Cluster Initiative Greenbook* Stockholm: Ivory Tower AB.
- Sturgeon T. J. (2003) "What really goes on in Silicon Valley: Spatial clustering and dispersal in modular production networks" *Journal of Economic Geography* Vol. 3, pp. 199–225.
- Szabó K.(1998): Kihelyezési hullám. A piac térhódítása a hierarchiák rovására, *Közgazdasági Szemle*, 2.sz. 137-153.o.
- Szabó K. – Kocsis É.(2000): *A posztmodern vállalat. Tanulás és hálózatosodás az új gazdaságban*. Budapest: Oktatási Minisztérium, 2000 310 o.
- Venables, A.J. (2001): *Geography and International Inequalities: the impact of new technologies*. Paper prepared for World Bank Annual Conference on Development Economics, Washington.
- Wolfe, D and Meric Gertler (2004) "Clusters from the Inside and Out: Local Dynamics and Global Linkages" *Urban Studies*, Vol. 41, Nos 5/6, pp. 1071-1093

ÚMFT infovonal:
06 40 638 638

nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Készült az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával.